

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Pedagogická fakulta

**PŘIDANÁ HODNOTA
- ÚČETNÍ A EKONOMICKÉ
ASPEKTY**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Hana VALACHOVIČOVÁ

České Budějovice, duben 2007

Prohlášení :

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala.

V Českých Budějovicích 20.dubna 2007

Poděkování :

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Pavlu Hejtmanovi CSc. za cenné rady a pomoc při vypracování této práce.

Anotace

Záměrem práce je přiblížit účetní a ekonomické aspekty přidané hodnoty. Přidaná hodnota je hodnota, která k danému výkonu přibyla vlastní činností podniku v porovnání s předchozím stupněm jeho zpracování. Informaci o její velikosti poskytuje účetnictví. Přidaná hodnota je měřítkem toho, jak vedení podniku hospodaří se svěřenými prostředky. Zároveň slouží koncept přidané hodnoty jako základ výpočtu hrubého domácího produktu, který je měřítkem ekonomické výkonnosti státu.

Práce se skládá ze tří tématických celků. První se zabývá účetnictvím. Jsou zde přiblíženy účetní standardy, účetní závěrka a s ní spojené výkazy. Dále je zde osvětlen výpočet účetní přidané hodnoty.

Druhý celek se zabývá vnitřní strukturou podniku. Pro dosažení kýženého efektu přidané hodnoty je kromě vhodné volby technologie důležitá správná cenotvorba. Proto je zde zařazena kapitola věnující se tvorbě kalkulací.

Třetí část práce je zaměřena na národohospodářské účetnictví. Popisuje standardy národního účetnictví, systém národních účtů a získávání podkladů potřebných pro výpočet makroekonomických ukazatelů. Jsou zde uvedeny metody výpočtu HDP, jejichž základ tvoří přidaná hodnota.

V závěru práce jsou uvedeny přílohy, které se vztahují k jednotlivým tématům a poskytují jejich detailnější popis.

Annotation

Intention of this work is to draw closer accounting and economic aspects of value added. Value added is the value, which has increased a given output by own activity of an enterprise in comparison to the previous level. Information about its extent gives accountancy. Value added is a criterion how top executives manage given resources. At the same time it serves as base for calculation of gross domestic product (GDP), which is measuring economic efficiency of a country.

This project consists of three thematic parts. The first part deals with accountancy. There are accountant standards, final accounts and connected financial statements. Furthermore there is calculation of value added cleared up.

The second part deals with internal structure of enterprise. For the best achieving effect of value added, besides suitable technology, there is also very important the price setting. On this account there is a chapter devoting to calculation making.

The third part is focused on economic accountancy. It describes standards of national accountancy, system of national accounts and data acquisition needed for calculation of macro-economic index. Methods are named for GDP calculation of which base makes value added.

At the end of the work there are enclosures relating to particular themes and describing the work in detail.

Obsah

1 ÚVOD	1
2 ÚČETNÍ PŘIDANÁ HODNOTA	4
2.1 Úvod do účetnictví	4
2.2 Finanční účetnictví	5
2.3 Účetní závěrka	8
2.4 Rozvaha	9
2.5 Výkaz zisku a ztráty	11
2.6 Účetní přidaná hodnota	12
2.7 Daně	14
2.7.1 Přímé daně	14
2.7.2 Nepřímé daně	14
2.8 Vnitropodnikové účetnictví	15
3 VNITŘNÍ STRUKTURA PODNIKU	18
3.1 Vnitřní struktura podniku	18
3.2 Kalkulace	19
3.2.1 Transformace druhotných nákladů na náklady kalkulační	20
3.2.2 Vztah kalkulace k manažerským informačním systémům	22
3.2.3 Kalkulační postupy	23
3.2.4 Potřebnost kalkulace pro sledování tvorby přidané hodnoty	26
4 PŘIDANÁ HODNOTA V SYSTÉMU NÁRODNÍHO ÚČETNICTVÍ	28
4.1 Národohospodářské účetnictví	28
4.2 Standardy národního účetnictví	28
4.3 Systém národních účtů	29
4.4 Program statistických zjišťování	31
4.5 Analýza produkce	32
4.6 Produkce jako zdroj tvorby hodnoty výrobků	32
4.7 Přidaná hodnota v národním hospodářství	34
4.8 Ocenění	36
4.9 Hrubý domácí produkt	37
4.9.1 Výrobní metoda výpočtu HDP	38

<u>4.10 Účet výrobků a služeb</u>	<u>38</u>
<u>4.11 Srovnávání HDP</u>	<u>40</u>
<u>5 ZÁVĚR</u>	<u>41</u>
<u>LITERATURA</u>	<u>46</u>
<u>PŘÍLOHY</u>	

1 ÚVOD

V ekonomické teorii i v ekonomické praxi je několik důležitých koncepcí, které hrají klíčovou roli při chápání toho, o co v ekonomické činnosti soudobého hospodářství jde. Jde o teoretické pojmy s praktickým významem jakými jsou výrobní faktory, kapitál, produktivní práce, mezní užitečnost (produktivita) a také přidaná hodnota. Naposledy uvedená přidaná hodnota má dokonce v ekonomické teorii i praxi zvláštní místo tím, že ji nalezneme jako významný nebo dokonce ústřední princip pro měření a oceňování nových ekonomických výkonů na úrovni mikroekonomické, resp. v oblasti účetnictví a současně jako základ pro agregaci těchto výkonů v makroekonomickém měřítku.

Současně hraje náležitě vysvětlení a pochopení tohoto principu nebo konceptu nezastupitelnou roli ve výkladu mikroekonomie, podnikové ekonomiky, účetnictví, ale i makroekonomie, zejména ve sféře národních účtů.

Mým záměrem a cílem bylo, aby byla zpracována práce, již by bylo možno využít při studiu ekonomie k pochopení a dokumentaci problému přidané hodnoty, a to nejen v teoretické rovině, ale zejména i v rovině podnikové, resp. národohospodářské ekonomiky. Proto byla zvolena struktura práce, která zdůrazňuje účetně ekonomické a národohospodářské aspekty přidané hodnoty. Hodnotou přidanou zpracováním se rozumí hodnota, která k danému ekonomickému výkonu přibyla vlastní činností podniku v porovnání s jeho předchozím stupněm. Informaci o velikosti přidané hodnoty poskytuje účetnictví. Přidaná hodnota je tak měřítkem toho, jak vedení podniku hospodaří se svěřenými prostředky. Zároveň slouží koncept přidané hodnoty v národních účtech jako základ výpočtu hrubého domácího produktu, který je měřítkem ekonomické výkonnosti celé ekonomiky.

Tomu odpovídají v práci tři zvolené tematické celky. První se zabývá účetnictvím. Jsou zde přiblíženy účetní standardy, účetní závěrka a s ní spojené výkazy. Dále je zde osvětlen výpočet účetní přidané hodnoty.

Druhý celek se zabývá vnitřní strukturou podniku, neboť pro dosažení kýženého efektu přidané hodnoty je, kromě vhodné volby technologie, důležitá správná cenotvorba. Proto je zde zařazena kapitola věnující se tvorbě kalkulací.

Třetí část práce je zaměřena na národohospodářské účetnictví. Popisuje standardy národního účetnictví, systém národních účtů a získávání podkladů potřebných pro výpočet makroekonomických ukazatelů. Jsou zde uvedeny metody výpočtu HDP, jejichž základ tvoří přidaná hodnota.

V závěru práce jsou uvedeny přílohy, které se vztahují k jednotlivým tématům a poskytují jejich detailnější popis.

Účetnictví informuje své uživatele o tom, jak je daný podnik ekonomicky zdatný, o jeho finanční situaci a hospodářském výsledku za určité časové období a také o tom, zda tvoří přidanou hodnotu. Účetnictví zobrazuje reprodukční proces hodnoty podniku jako celku, vazby podniku jako subjektu ekonomické aktivity v tržním prostředí k ostatním tržním partnerům v podobě pohledávek a závazků, jakož i důchodové vztahy k systémům vyššího řádu, reprezentovaným zejména zájmy státního rozpočtu.

Uživatelům všech kategorií se informace o finanční situaci podniku předkládají formou účetních výkazů, sestavených při účetní závěrce. Účetní závěrka je nedílný celek a skládá se z rozvahy (bilance), výkazu zisku a ztráty a přílohy.

Jednu z položek výkazu zisku a ztráty tvoří účetní přidaná hodnota, která představuje výkony včetně obchodní marže zmenšené o výkonovou spotřebu. Účetní přidanou hodnotu lze také vyjádřit jako součet zisků, mezd, odpisů, daní a čistých úroků.

Uvnitř většiny podniků se uplatňuje vnitropodnikové účetnictví, které poskytuje vlastníkům a manažerům detailnější pohled na hospodaření jednotlivých závodů či středisek. Všímají si, vedle hospodářského výsledku, především výše přidané hodnoty, neboť ta nejlépe vystihuje jak střediska hospodaří s nakupovanými vstupy. Z přidané hodnoty se v podniku také vypočítávají různé ukazatele, které slouží k hodnocení a porovnávání produktivity jednotlivých pracovišť.

Aby podnik dosáhl požadovanou přidanou hodnotu, je pro něj, kromě vhodné volby technologie, důležitá správná tvorba cen. Pro stanovení prodejní ceny je nutno znát především hodnotu výrobních nákladů, které je třeba vynaložit na vznikající výkon. Tyto vyčíslené náklady postihuje kalkulace. K té je poté přidána marže, jenž tvoří zisk z prodeje.

Nejspolehlivější dosažitelný popis hospodářství i údaje o fungování národní ekonomiky poskytuje národní účetnictví. Zachycuje vztahy mezi subjekty na území daného státu a pro jeho naplnění je třeba zjistit údaje z podniků, bank, domácností a dalších institucí. Základními zdroji dat pro národní účty jsou údaje z účetních výkazů, statistických zjišťování, údaje od orgánů státní správy a kvalifikované odhady.

Pro měření skutečného přínosu každé ekonomické jednotky se používá koncepce přidané hodnoty, která se chápe jako hodnota nově vytvořená. Tímto je zaručeno, že nedojde k několikanásobnému započítávání hodnoty produkce, která pouze prochází ekonomickou jednotkou. Velikost přidané hodnoty se zjistí tak, že se od hodnoty celkové produkce jednotky odečte hodnota zboží a služeb, které byly nakoupeny, spotřebovány a přetvořeny v procesu produkce nových výrobků a služeb.

Základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti celé ekonomiky je hrubý domácí produkt (HDP), který představuje přidanou hodnotu veškerého vyrobeného zboží a služeb (je nutno odečíst meziprodukty, které se na přidané hodnotě nepodílejí) a dovoluje srovnávání hospodářského vývoje země v čase či mezi jednotlivými zeměmi.

2 ÚČETNÍ PŘIDANÁ HODNOTA

2.1 Úvod do účetnictví

Základní funkcí účetnictví je poskytovat všem svým uživatelům spolehlivé informace o tom, jak je daný podnik ekonomicky zdatný. Od účetnictví se požaduje, aby poskytovalo informace o finanční situaci podniku a o jeho hospodářském výsledku (zisku či ztrátě) za určité časové období, o tom, jak jsou vedoucí pracovníci podniku úspěšní ve finančním řízení podniku, zda zajišťují jeho dlouhodobou stabilitu, tvoří kýženou přidanou hodnotu, dosahují přiměřené výnosnosti vložených prostředků a zda jsou schopni průběžně hradit dluhy podniku. Přitom nejde jen o posouzení toho, jak vedení podniku zhodnotilo svěřené prostředky za uplynulé období, ale stále větší zájem je i o prognózování finanční situace : zda a nakolik bude podnik schopen dosahovat příznivých finančních výsledků v budoucnosti.

Účetní informace jsou určeny jak vedoucím pracovníkům podniku, tak řadě externích uživatelů, kteří se o podnik zajímají z nejrůznějších důvodů. Jde zejména o tyto kategorie zájemců :

- Fyzické a právnické osoby, které se na financování podniku podílejí přímo : vlastníci podniku (akcionáři, vkladatelé svých podílů apod.), krátkodobí a dlouhodobí věřitelé (majitelé dluhopisů a obligací vydaných podnikem, úvěrující peněžní ústavy, dodavatelé výrobků, prací a služeb a další).
- Subjekty, které jsou na finančních výsledcích podniku určitým způsobem zainteresovány : daňové orgány, vlastní zaměstnanci, konkurenční podniky, firmy zaměřené na poradenství v oblasti finančního řízení a investic, vlády a jejich orgány, potencionální investoři, veřejnost aj.

Uživatelům všech kategorií se informace o finanční situaci podniku předkládají formou účetních výkazů; přitom je nutno zajistit, aby informace v nich uvedené byly hodnověrné a srozumitelné.

Jednotlivé kategorie uživatelů se o tyto informace zajímají z různých důvodů :

1. Vlastníci sledují svůj ekonomický prospěch, tj. výnosnost prostředků, které vložili do podnikání.

2. Obchodní dodavatelé chtějí vědět, zda jim podnik bude schopen zaplatit za jejich dodávky v dohodnutém termínu.
3. Ostatní věřitele zajímá, zda je podnik schopen uspokojovat jejich finanční nároky (např. splácet ve stanovených termínech úroky a splatit jistinu).
4. Zaměstnanci se zajímají o hospodářskou a finanční stabilitu podniku, o jeho schopnost uhrazovat jejich mzdové, platové, popř. další nároky.
5. Potencionální investoři potřebují informace pro rozhodnutí, zda mají do podniku vložit prostředky; zejména chtějí znát, jaká bude míra výnosnosti z jimi vložených prostředků a jaká rizika jsou s uvažovanou investicí spojena.
6. Vláda a její orgány potřebují informace týkající se řízení finanční a daňové politiky státu, informace pro sestavení národních účtů, pro výpočet ukazatelů státní statistiky aj.
7. Zákazníci – zejména ti, kteří mají s podnikem dlouhodobé obchodní svazky a jsou na něm do jisté míry závislí – se zajímají o dlouhodobou prosperitu podniku.
8. Veřejnost chce mít k dispozici informace o prosperitě podniku a o jeho záměrech a vývojových trendech, protože podnik pro ni představuje pracovní příležitosti, udržení zaměstnanosti, rozvoj místní ekonomiky apod.

Kromě své informační funkce plní účetnictví řadu dalších funkcí :

- je základem pro vyměření daňových povinností,
- je prostředkem, jímž profesionální manažeři skládají účty vlastníkům podniku : jak spravují a ochraňují jim svěřený majetek a jak úspěšně s ním podnikají,
- poskytují informace pro podnikové a vnitropodnikové rozhodovací procesy nejrůznějšího druhu a časového horizontu.

2.2 Finanční účetnictví

Finanční účetnictví, nazývané též účetnictvím základním nebo všeobecným, vedené podle zákona č.563/1991 Sb. o účetnictví, zobrazuje reprodukční proces hodnoty podniku jako celku, vazby podniku jako subjektu ekonomické aktivity v tržním prostředí k ostatním tržním partnerům typu dodavatelů a odběratelů, tedy věřitelů a

dlužníků v podobě pohledávek a závazků, jakož i důchodové vztahy k systémům vyššího řádu, reprezentovaným zejména zájmy státního rozpočtu.

Účetní jednotky účtují o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Účtují podvojnými zápisy o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí. Není-li možno tuto zásadu dodržet, mohou účtovat i v účetním období, v němž zjistily uvedené skutečnosti. V účetním období účetní jednotky účtují o uvedených skutečnostech v souladu s účetními metodami, přitom o veškerých nákladech a výnosech účtují bez ohledu na okamžik jejich zaplacení nebo přijetí.

Účetním obdobím je nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců, není-li stanoveno jinak. Účetní období se buď shoduje s kalendářním rokem nebo je hospodářským rokem. Hospodářským rokem je účetní období, které může začínat pouze prvním dnem jiného měsíce, než je leden. Účetní jednotky, které nejsou organizační složkou státu, územním správním celkem nebo účetní jednotkou vzniklou nebo zřízenou zvláštním zákonem mohou uplatnit hospodářský rok. Uplatnit hospodářský rok lze pouze po oznámení záměru změny účetního období místně příslušnému správci daně z příjmů nejméně 3 měsíce před plánovanou změnou, jinak účetní období zůstává nezměněno. Obdobně postupují účetní jednotky při přechodu z hospodářského roku na kalendářní rok.

Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví ode dne svého vzniku až do dne svého zániku. Zahraniční osoby, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů jsou povinny vést účetnictví ode dne zahájení činnosti až do dne ukončení činnosti na území České republiky.

Účetní jednotky musí dodržovat při vedení účetnictví zejména směrné účtové osnovy, uspořádání a označování položek účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky, obsahové vymezení těchto závěrek a účetní metody. Prováděcí právní předpisy podle charakteru účetních jednotek a jejich činnosti upraví :

- a) rozsah a způsob sestavování účetní závěrky,
- b) uspořádání, označování a obsahové vymezení položek majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv v účetní závěrce,
- c) uspořádání, označování a obsahové vymezení nákladů, výnosů a výsledků hospodaření v účetní závěrce,

- d) uspořádání a obsahové vymezení vysvětlujících a doplňujících informací v příloze v účetní závěrce, včetně informací o nakládání s prostředky státního rozpočtu a rozpočtů územních správních celků,
- e) uspořádání a obsahové vymezení přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu,
- f) směrnou účtovou osnovu,
- g) účetní metody, zejména způsoby oceňování a jejich použití, postupy tvorby a použití opravných položek, postupy odpisování, postupy tvorby a použití rezerv,
- h) metody přechodu z jednoduchého účetnictví nebo daňové evidence podle zvláštního zákona na účetnictví,
- i) uspořádání, označování a obsahové vymezení položek konsolidované účetní závěrky,
- j) metody konsolidace účetní závěrky a
- k) postup zahrnování účetních jednotek do konsolidačního celku.

Účetní jednotky jsou povinny vést jedno účetnictví za účetní jednotku jako celek. Vést jej v českém jazyce. Pouze v případě, že je splněna podmínka srozumitelnosti, mohou být účetní doklady vyhotoveny v cizím jazyce. Dále jsou účetní jednotky povinny vést účetnictví v peněžních jednotkách české měny. V případě pohledávek a závazků, podílů na obchodních společnostech, cenných papírů a derivátů, cenin, pokud jsou vyjádřeny v cizí měně, devizových hodnot, s výjimkou zlata, jsou povinny použít současně i cizí měnu. Toto platí i u opravných položek, rezerv a technických rezerv, pokud majetek a závazky, kterých se týkají, jsou vyjádřeny v cizí měně.

Účetní jednotky jsou povinny zachycovat skutečnosti, které jsou předmětem účetnictví, účetními doklady a zaznamenávat účetní případy v účetních knihách.

Účetní jednotky vedou účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky. Zobrazení je věrné, jestliže obsah položek účetní závěrky odpovídá skutečnému stavu, který je přitom zobrazen v souladu s účetními metodami. Zobrazení je poctivé, když jsou při něm použity účetní metody způsobem, který vede k dosažení věrnosti. Tam, kde účetní jednotka může volit mezi více možnostmi dané účetní metody

a zvolená možnost by zastírala skutečný stav, je účetní jednotka povinna zvolit jinou možnost, která skutečnému stavu odpovídá.

2.3 Účetní závěrka

Účetní jednotky sestavují účetní závěrku. Účetní závěrka je nedílný celek a tvoří jej :

- a) rozvaha (balance), v které jsou uspořádány položky majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv,
- b) výkaz zisku a ztráty, který obsahuje položky nákladů a výnosů,
- c) příloha, která vysvětluje a doplňuje informace obsažené v rozvaze a výkazu zisku a ztráty, obsahuje též informace o výši splatných závazků pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, o výši splatných závazků veřejného zdravotního pojištění a o výši evidovaných daňových nedoplatků u místně příslušných finančních orgánů.

Účetní závěrka může zahrnovat i přehled o peněžních tocích nebo přehled o změnách vlastního kapitálu.

Účetní jednotky sestavují účetní závěrku v plném nebo zjednodušeném rozsahu. Ve zjednodušeném rozsahu mohou účetní závěrku sestavit účetní jednotky, které nejsou povinny mít účetní závěrku ověřenou auditorem s výjimkou akciových společností, které ji musí sestavovat v plném rozsahu.

Účetní závěrka se sestavuje k rozvahovému dni, kterým je den, kdy se uzavírají účetní knihy. Řádnou účetní závěrku sestavují k poslednímu dni účetního období.

Uspořádání a označování položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty a jejich obsahové vymezení a způsoby oceňování použité v jednom účetním období nesmí účetní jednotky změnit v následujícím účetním období. Účetní jednotky mohou uvedené uspořádání a označování a obsahové vymezení a způsoby oceňování změnit zcela nebo zčásti mezi jednotlivými účetními obdobími jen z důvodů změny předmětu podnikání nebo jiné činnosti anebo z důvodů zpřesnění věrného zobrazení nebo zkvalitnění vypovídací schopnosti účetní závěrky, přičemž informaci o každé takové změně s jejím řádným zdůvodněním jsou povinny uvést v příloze v účetní závěrce.

Položky rozvahy (bilance) a položky výkazu zisku a ztráty v nulové výši za minulé i běžné účetní období se neuvádějí.

Položky rozvahy (bilance) a položky výkazu zisku a ztráty se označují kombinací velkých písmen latinské abecedy, římských číslic a arabských číslic a názvem položky; položky lze členit na podpoložky. U výkazu zisku a ztráty jsou písmeny latinské abecedy označeny položky nákladové a římskými číslicemi položky výnosové. Výpočtové položky se označují znaménky „+“ a „*“.

Účetní závěrka se sestavuje v peněžních jednotkách české měny a jednotlivé položky se vykazují v celých tisících Kč.

Položky „AKTIVA CELKEM“ (netto) a „PASIVA CELKEM“ se musí rovnat. Položka „***Výsledek hospodaření za účetní období“ uvedená ve výkazu zisku a ztráty se musí rovnat položce „A.V. Výsledek hospodaření běžného účetního období“ uvedené v rozvaze (bilanci).

2.4 Rozvaha

Základním úkolem rozvahy je poskytnout přehled o finanční a majetkové situaci účetní jednotky k určitému dni, ke kterému je rozvaha sestavována. Na všechny prostředky, které podnik používá při své činnosti (majetek) lze pohlížet ze dvou hledisek : z hlediska konkrétní formy, v níž je majetek vázán (aktiva), a z hlediska zdrojů, jimiž je financován (pasiva). Jde vlastně o dva úhly pohledu na jedinou podstatu – na majetek. Toto dvojí chápání majetku je vyjádřením skutečnosti, že každý druh majetku, s nímž podnik hospodaří, musel být financován z určitého finančního zdroje. V rozvaze je tedy uplatňován základní prvek podvojného účetnictví tzv. bilanční princip. Proto lze vztah mezi aktivy a pasivy vyjádřit bilanční rovnicí :

$$\text{AKTIVA} = \text{PASIVA} .$$

Redukované schéma rozvahy :

ROZVAHA (BALANCE)				
	AKTIVA	řád.	Běžné období	Min. období
	AKTIVA CELKEM (ř. 02+03+31+63)	001		
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	002		
B.	Dlouhodobý majetek	003		
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	004		
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek	013		
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek	023		
C.	Oběžná aktiva	031		
C. I.	Zásoby	032		
C. II.	Dlouhodobé pohledávky	039		
C. III.	Krátkodobé pohledávky	048		
C. IV.	Krátkodobý finanční majetek	058		
D. I.	Časové rozlišení	063		
	PASIVA	řád.	Běžné období	Min. období
	PASIVA CELKEM (ř. 68+85+118)	067		
A.	Vlastní kapitál	068		
A. I.	Základní kapitál	069		
A. II.	Kapitálové fondy	073		
A. III.	Rez.fondy, nedělitelný fond a ost.fondy ze zisku	078		
A. IV.	Výsledek hospodaření minulých let	081		
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	084		
B.	Cizí zdroje	085		
B. I.	Rezervy	086		
B. II.	Dlouhodobé závazky	091		
B. III.	Krátkodobé závazky	102		
B. IV.	Bankovní úvěry a výpomoci	114		
C. I.	Časové rozlišení	118		

Formulář „Rozvaha v plném rozsahu“ včetně obsahového vymezení některých položek je uveden v příloze č.1.

2.5 Výkaz zisku a ztráty

Uživatelé účetních informací zajímají, kromě finanční situace podniku, také informace o efektivnosti hospodaření. Základní ekonomické veličiny, které umožňují hodnotit produktivní používání majetku podniku a rozdělování hospodářských výsledků, jsou náklady, výnosy a vztahy mezi nimi. K zobrazování těchto údajů slouží výkaz zisku a ztráty.

Redukované schéma výkazu zisku a ztráty :

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY				
	Položka účetního výkazu	řád.	Běžné období	Min. období
I.	Tržby za prodej zboží	01		
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	02		
+	Obchodní marže (ř.01-02)	03		
II.	Výkony	04		
B.	Výkonová spotřeba	08		
+	Přidaná hodnota (ř.03+04-08)	11		
C.	Osobní náklady	12		
D.	Daně a poplatky	17		
E.	Odpisy dlouhodobého nehm. a hmotného majetku	18		
*	Provozní výsledek hospodaření (ř.11-12-17-18)	30		
*	Finanční výsledek hospodaření	48		
Q.	Daň z příjmů za běžnou činnost	49		
**	Výsl. hospodaření za běž.činnost (ř.30+48-49)	52		
VIII.	Mimořádné výnosy	53		
R.	Mimořádné náklady	54		
S.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti	55		
*	Mimořádný výsledek hospodaření (ř.53-54-55)	58		
***	Výsledek hospodaření za úč. období (ř.52+58)	60		
****	Výsledek hospodaření před zdaněním (ř.30+48+53-54)	61		

Formulář „Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu“ včetně obsahového vymezení některých položek je uveden v příloze č.2.

2.6 Účetní přidaná hodnota

U všech obchodních i výrobních firem je z hlediska dlouhodobého životně důležité, aby tvořily tzv. přidanou hodnotu.

Přidaná hodnota, přesněji hodnota přidaná zpracováním (VALUE ADDED BY MANUFACTURING) je hodnota, kterou každý výrobce přidá svým úsilím k hodnotě nakupovaných surovin, materiálů, polotovarů a služeb. Tohoto zvýšení je dosahováno efektivním využitím pracovních a kapitálových zdrojů podnikání ve výrobních a obchodních procesech.

Účetní přidaná hodnota představuje výkony vč. obchodní marže zmenšené o výkonovou spotřebu.

Účetní přidaná hodnota je součtem těchto položek:

výkony :obchodní marže (604-504)

+ tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb (601+602)

+ změna stavu vnitropodnikových zásob vlastní výroby (61)

+ aktivace (62)

- výkonová spotřeba (501+502).

Vymezení pojmů :

Výkony zahrnují tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, obchodní marži, změnu stavu zásob vlastní výroby a aktivaci materiálu, zboží, služeb a dlouhodobého majetku.

Obchodní marže představuje rozdíl mezi tržbami za prodej zboží a náklady vynaloženými na prodané zboží.

Tržby za prodej zboží představují tržby za prodej obchodního zboží, tj. produktů nakoupených za účelem dalšího prodeje v nezměněném stavu.

Náklady vynaložené na prodané zboží obsahuje pořizovací cenu, popřípadě reprodukční pořizovací cenu prodaného zboží, přeúčtovanou z příslušného účtu účtové skupiny 13.

Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb představují tržby za prodej vlastní hmotné a nehmotné produkce externím odběratelům.

Zásoby vlastní výroby jsou nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby a hotové výrobky.

Aktivace je převedení materiálu, zboží, vnitropodnikových služeb, nehmotného i hmotného investičního majetku vyrobeného ve vlastní režii do aktiv. Uznáním hodnoty tohoto majetku ve výnosech se současně uhrazují náklady spojené s jeho výrobou.

Výkonovou spotřebu tvoří spotřebované nákupy představující hodnotu nakoupených (převedených na sklad) a již spotřebovaných položek materiálu, dále pak nakoupených a spotřebovaných energií a neskladovatelných dodávek a služby představující hodnotu nakoupených externích služeb (např. přepravné, nájemné, opravy), včetně nákladů na reprezentaci a náhrad cestovních a podobných výdajů.

Po odečtení výkonové spotřeby od výkonů zjistíme, že můžeme přidanou hodnotu vyjádřit v rozkladu na jednotlivé složky:

Přidaná hodnota = Zisky + Mzdy + Odpisy + Daně + Čisté úroky

Vytvořená přidaná hodnota je během následujících ekonomických procesů rozdělena mezi čtyři základní typy ekonomických subjektů :

- podnik, resp. jeho vlastníky = čistý zisk, tj. výsledek hospodaření po zdanění
- zaměstnance = osobní náklady
- stát = přímé daně (daň z příjmů, daň silniční a poplatek za silniční známku, daň z nemovitosti, ostatní daně a poplatky)
- věřitele = úroky

2.7 Daně

Jednu ze složek přidané hodnoty tvoří daně. Daně jsou rozděleny na daně přímé a nepřímé. Přímé daně, u nichž je podnik poplatníkem (hradí je „ze svého“), odčerpávají část důchodu podniku v závislosti na jeho důchodových (majetkových) poměrech. Zatímco nepřímé daně jsou vybírané v ceně nakupovaného zboží a poskytovaných služeb jak domácího, tak zahraničního původu. Podnik je pouze plátcem (výběřcím) daně; poplatníkem je konečný spotřebitel – ten, který zboží či službu koupí.

2.7.1 Přímé daně

Daň z příjmů : Předmětem této daně jsou příjmy (výnosy) z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem. Základem výpočtu daně je rozdíl mezi příjmy a výdaji (náklady) vynaloženými na dosažení, zajištění a udržení příjmů; základem výpočtu je tedy hospodářský výsledek, tj. účetní zisk (ztráta) před zdaněním. Ten se však musí upravit o částky, které nelze podle zákona o daních z příjmů zahrnout do nákladů a o částky, které jsou do nákladů zahrnuty v nesprávné výši; o veškeré částky neoprávněně zkracující příjmy. Těmito úpravami se transformuje účetní zisk na daňový zisk, který je základem pro výpočet daně z příjmů. Sazba daně činí 24% základu daně. Daň z příjmů uznává zákon jako náklad (výdaj) nezbytný na dosažení a udržení příjmů; daň z příjmů je tedy jak účetním nákladem, tak daňovým nákladem.

Daně majetkové : Tyto daně platí poplatník v souladu se zákonem, jestliže nastaly okolnosti, které jejich placení vyžadují. Jedná se o daň z nemovitostí; daň silniční; daň dědická a darovací; daň z převodu nemovitostí.

2.7.2 Nepřímé daně

Daně spotřební : Těmito daněmi stát záměrně zatěžuje spotřebu určité skupiny zboží. Důvody jsou jednak zdravotní či ekologické, jednak fiskální : jedná se o výrobky, které i přes poměrně vysoké zdanění jsou velmi dobře prodejné, čímž státní pokladna získává nezanedbatelnou část příjmů. Jedná se daň z uhlovodíkových paliv a maziv; daň z lihu a lihovin, vína a piva; daň z tabáku a tabákových výrobků. Spotřební daně jsou státem nařízenou přírůžkou k ceně, kterou prodejce odvádí finančnímu orgánu. Skutečným poplatníkem je konečný spotřebitel. Sazby spotřebních daní stanoví zákon;

vycházejí z pevných částek na jednotku množství určitého výrobku. Plátcí daně jsou všechny právnické a fyzické osoby, které vyrábějí, dovážejí nebo vyvážejí vybrané výrobky.

Daň z přidané hodnoty : Tato daň je státem nařízenou přírůžkou k ceně. Jde o všeobecnou daňovou povinnost, která se vztahuje na všechny aktivity související s podnikatelskou činností bez ohledu na formu podnikání. DPH zatíží u podnikatele (plátce) pouze nově vytvořenou hodnotu, tj. pouze tu část hodnoty, kterou k výrobku či službě sám přidal. Takto lze na každém bodu – od prvovýroby ke konečnému spotřebiteli – vypočítat a evidovat okamžité daňové zatížení prováděného výkonu (polotovaru, výrobku, služby). Mechanismus DPH souběžně zajišťuje, aby podnik (plátce daně) odvedl daň pouze z té části hodnoty výrobku, kterou sám přidal (vytvořil). To se zajišťuje dodržováním těchto zásad :

- 1) Podnik (plátce daně) nesmí zahrnout do cenové kalkulace svého výrobku tu DPH, kterou již zaplatil svým dodavatelům v souvislosti s nákupy (na vstupu do podniku).
- 2) Podnik vede průkaznou evidenci jak o DPH na výstupu, která se vztahuje k prodeji jeho výrobků či služeb, tak o DPH na vstupu, kterou zaplatil dodavatelům v ceně nakupovaných dodávek (hovoříme o odpočtu DPH).

Stručné pojednání o dani z přidané hodnoty je uvedeno v příloze č.3.

2.8 Vnitropodnikové účetnictví

Účetnictví je informační systém, který zaznamenává stav a pohyb majetku podniku a objem výdajů (nákladů) a příjmů (výnosů) jako celku – finanční účetnictví, a dále stav, pohyb majetku, objem výdajů (nákladů) a příjmů (výnosů) jeho jednotlivých částí (útvary) – vnitropodnikové účetnictví.

Vedení vnitropodnikového účetnictví je plně v kompetenci účetních jednotek. Pouze směrná účtová osnova nabízí variantně techniku vedení tohoto účetnictví. Český účetní standard č.001 uvádí, že lze vnitropodnikové účetnictví organizovat v rámci analytických účtů k finančnímu účetnictví, přičemž využije účtů Vnitropodnikové náklady a Vnitropodnikové výnosy, které se zařadí do účtových skupin 59 – Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů a 69 – Převodové účty, nebo v samostatném účetním okruhu, pro který se zvolí účty v rámci volných účtových tříd 8

a 9. Obsahovou náplň uvedených účtových tříd, zvolených účtových skupin a jednotlivých syntetických účtů si určí účetní jednotka sama. Účetní jednotka si v tomto případě zvolí i účetní období, pokud jím bude kratší období než kalendářní rok. Účty vnitropodnikového účetnictví uvede účetní jednotka v účtovém rozvrhu.

Úkolem podniku při tvorbě vnitřní směrnice k vnitropodnikovému účetnictví je stanovení způsobu, formy a organizace vedení tohoto účetnictví tak, aby byly zabezpečeny především průkazné podklady o stavu a změně stavu zásob vytvořených vlastní činností, pro vyjádření aktivace vlastních výkonů, pro ocenění zásob a ostatních výkonů vytvořených vlastní činností.

Cílem vnitropodnikového účetnictví však je získat další podklady potřebné především pro samostatné řízení účetní jednotky.

Vnitropodnikové účetnictví zahrnuje různorodé informace o strukturách a vztazích uvnitř podniku. Patří sem nákladové a manažerské účetnictví.

Nákladové (provozní) účetnictví zajišťuje informace potřebné především pro operativní řízení (členěné zejména z hlediska výrobního, útvarového i odpovědnostního). Poskytuje vybrané údaje pro finanční účetnictví (např. o stavu výrobků, rozpracované výroby aj.), údaje pro sestavení výsledných kalkulací a pro posouzení jejich rentability, údaje pro běžnou kontrolu nákladů i údaje pro řízení hospodárnosti po linii útvarů včetně rozpočtování nákladů a výnosů.

Manažerské účetnictví zajišťuje podklady pro krátkodobé i dlouhodobé rozhodování, pro taktické a strategické řízení. Tyto informace zpracovává z nejrůznějších hledisek, mezi nimiž zaujímají významné místo analýzy. Výsledky analýz jsou pak základem pro prognózy, pro formulaci politiky podniku v oblasti marketingu, prodeje, výroby, výzkumu a vývoje, financování apod.

Vnitropodnikové účetnictví se zabývá sledováním hodnotových toků v jednotlivých útvarech podniku. Je tedy zaměřeno dovnitř podniku. Vnitropodnikové účetnictví se zaměřuje na vstupy – náklady a výstupy – výnosy v jednotlivých vnitropodnikových útvarech, např. ve střediscích. Aby byla zajištěna spolehlivá funkce finančního a vnitropodnikového účetnictví z hlediska konzistence informací, musí být oba účetní systémy propojeny.

Vnitropodnikové účetnictví poskytuje vlastníkům a manažerům detailnější pohled na hospodaření jednotlivých závodů či středisek. Všímají si, kromě

hospodářského výsledku, především výše přidané hodnoty. Přidaná hodnota nejlépe vystihuje jak střediska hospodaří s nakupovanými vstupy. Z přidané hodnoty se v podniku také vypočítávají různé ukazatele, které slouží k hodnocení a porovnávání produktivity jednotlivých pracovišť. Mezi nejdůležitější patří produktivita práce na pracovníka (přidaná hodnota / počet pracovníků) a produktivita práce na odpracovanou hodinu (přidaná hodnota / počet odpracovaných hodin). Pokud se prokáže, že některý z ukazatelů vykazuje výraznější odchylku, je příslušné středisko podrobena důkladnější kontrole hospodaření, aby mohla být včas sjednána náprava.

3 VNITŘNÍ STRUKTURA PODNIKU

3.1 Vnitřní struktura podniku

S existencí podniku jako celku plně souvisí i vnitřní struktura podnikového organismu. Racionální fungování každého prvku struktury podniku jako subjektu ekonomické aktivity je neodmyslitelným předpokladem racionální aktivity podniku. Typickým znakem podniku jako otevřeného systému je vnitřní prostředí naplněné různými typy nehomogenních struktur, spojených řadou vztahů vzájemné souvislosti a závislosti. Vnitropodnikové řízení prosazuje kritéria vrcholových cílů podniku ovládnutím prostředí vnitřní struktury podniku integrací principu efektivnosti a hospodárnosti. Pro vnitropodnikové řízení je primárním kritériem princip hospodárnosti. Efektivnost vystupuje ve vnitropodnikovém řízení spíše jako konečná podmínka hospodárnosti. Hospodárné jsou takové procesy, které ve svém konečném důsledku vedou k produkci efektu v podobě přidané hodnoty .

Základním prvkem přirozené struktury podnikového systému jsou vnitropodnikové útvary, jejichž aktivity jsou podřízeny celopodnikovým zájmům a kritériím. Podnik si je zřizuje pro plnění svých specializovaných funkcí. Za tyto útvary lze považovat závod, provoz, dílnu a pracoviště. Vnitropodnikové útvary zajišťují vstupní faktory reprodukčního procesu. Základními vstupními faktory se rozumí opatření materiálových vstupů, zajištění investičních vstupů, vstupy živé práce spojené s odměnou za práci, finanční vstupy a vstupy informační. Vstupní faktory reprodukce je ovšem nezbytné kombinovat tak, aby se dostavil zmíněný efekt povahy přidané hodnoty. Velký důraz je kladen například na růst produktivity práce, neboť umožňuje podnikům vydávat na osobní náklady zaměstnanců značně nižší podíl přidané hodnoty .

Tato kombinační úloha je funkcí předvýrobních útvarů, jmenovitě útvarů technického rozvoje a technické přípravy výroby. Význam předvýrobních útvarů tohoto typu logicky roste, role konstruktérů, technologů, kalkulantů a organizátorů výrobního procesu zvyrazňuje i požadavek vyšší těsnosti řízení hmotných a hodnotových procesů ve vnitřním prostoru podniku. Promyšlená kombinace vstupních faktorů reprodukce, která je produktem funkcí předvýrobních útvarů, se realizuje ve výrobní fázi a v jejích útvarech, včetně útvarů řídicích a obslužných s cílem vytvořit přidanou hodnotu.

Sama výroba není konečným cílem ekonomických aktivit podnikatelského subjektu. Podstatné je, aby se efekt přidané hodnoty nejen vytvořil, ale nabyl i realizační podoby tržního efektu. Skutečnost integrovaného propojení všech prvků struktury podnikového systému se projevuje i tím, že obchodní útvary nejen uskutečňují prodej výrobků jako důsledek výrobních aktivit, ale že především dopředu ověřují ochotu trhu výrobky konkrétního podniku akceptovat, ovšem nejen to, ale akceptovat i tržní ověření vytvořené přidané hodnoty. Obchodní útvary tedy svým způsobem předurčují, co je racionální vyrábět, v jakém množství, struktuře, kvalitě i časových intervalech – tím vlastně se i podílí na racionalitě proporcí vstupních faktorů reprodukce a jejích zdrojů.

3.2 Kalkulace

Na počátku devadesátých let minulého století byly zrušeny obecné předpisy upravující problematiku kalkulací. Tím řada účetních jednotek vypustila tuto problematiku z vnitřního řízení podniku. Čas ukázal na nezbytnost sestavovat kalkulace, na jejichž základě se oceňují výkony, které účetní jednotka produkuje. Protože obecně není vymezena terminologie, i když ji některé právní normy používají, je vhodné upravit tuto záležitost ve vnitřním předpisu.

Kalkulace nákladů je jedním z informačních systémů podniku, který slouží podobně jako účetní systém a rozpočtování podnikovému řízení. Kalkulací se rozumí výpočetní postupy, kterými se stanoví náklady na jednotky, které jsou předmětem podnikatelské činnosti, tj. výroby výrobků a poskytování služeb. Kalkulace patří k nezastupitelnému nástroji pro řízení výkonů stejně jako účetnictví pro řízení podniku a jeho útvarů.

Intenzita potřeby kalkulací a jejich podrobnost závisí na dvou faktorech, a to na vnitřních konkrétních podmínkách podniku a na pozici podnikových produktů na trhu. Je možno pozorovat, že pokud podnik prosperuje, nekladou se na kalkulaci tak přísné požadavky a podnikový management se často spokojuje jen s omezeným rozsahem informací o nákladech na vyráběné produkty a poskytované služby. Jestliže se však podnik dostává do složitější situace, jako je např. snižování prodejů výrobků, ztrátovost atd., obrací se pozornost podnikového managementu k analýzám nákladů produktů a

příčinám jejich nevhodné struktury a výše jednotlivých položek nákladů ve srovnání s konkurenčními podniky.

Kalkulace je vlastně jiný název pro výpočet, výpočetní postup. V podnikové hospodářské praxi znamená kalkulace výpočet zaměřený speciálně na postižení nákladů, které je třeba vynaložit na vznikající výkon. Tímto výkonem resp. produktem může být jednotlivý výrobek, vyjádřený ve fyzických jednotkách (kusy, kg, tuny, m², m³, km, kWh atd.). Hovoříme tedy o předmětu kalkulace. Předmětem kalkulace nemusí být jen výkon, představovaný určitým výrobkem, ale také poskytovaná služba, vyjádřená v nákladní dopravě např. v přepravených tunokilometrech, v energetice spotřebovanou energií v kilowatthodinách, v ubytovacích službách velikostí pronajaté plochy, ve zdravotnických zařízeních v nákladech na jedno lůžko a den apod.

Předmětem kalkulace ve výrobním podniku nemusí být nutně jeden výrobek, ale u drobných výrobků jako např. hřebíky, šrouby, to může být např. 1 kg těchto výrobků, nebo naopak jeden výrobek většího rozsahu může být z hlediska kalkulace rozdělen na jeho dílčí části. Předmětem kalkulace může být zakázka výrobků nebo služeb, množství výrobků vyrobených v určitém časovém úseku – to se týká např. určité série v sériové nebo hromadné výrobě, kdy je možno ke kalkulaci přistupovat periodicky. Předmětem kalkulace tedy je obecně tzv. kalkulační jednotice, kterou je nutno přesně vymezit.

3.2.1 Transformace druhotných nákladů na náklady kalkulační

Na rozdíl od finančního účetnictví, založeném na pořádacím principu, se kalkulace nákladů zabývá jednak základními propočty, jednak speciálními propočty zaměřenými na oblast rozhodování v oblasti analýzy a řízení procesů v podniku a nevšímá si činností souvisejícími s finančními a kapitálovými operacemi zaměřenými mimo podnik. Náklady jsou bezvýhradně spotřebované výrobní faktory, oceněné v peněžní jednotce.

Kalkulační informační subsystém rozlišuje tři nákladová hlediska: nákladové druhy, náklady podle místa vzniku (útvary) a podle výkonů. Každé z těchto nákladových hledisek poskytuje informace o nákladech z určitého pohledu a přispívá k vytvoření systému specificky zaměřených kontrol.

V každém z uvedených tří nákladových hledisek musí být respektována zásada příčinnosti a zásada průměrová.

Zásada příčinnosti : Poněvadž náklady vynaložené na výrobu produktů odpovídají oceněným spotřebovaným hmotným a pracovním výrobním faktorům, měly by být přiřazeny místu, výkonu a časovému období, s nimiž souvisí. Kalkulační praxe se však od tohoto principu často odchyluje.

Zásada průměrová : Náklady, které lze jen se značnými obtížemi bezprostředně přiřadit určitému místu vzniku (např. odměny představenstvu správní rady), výkonu (např. mzda dílenského mistra) a časovému období (např. odpisy) z hlediska příčinnosti, neboť souvisejí nepřímo s více místy vzniku (pracoviště, střediska), více druhy výkonů a několika obdobími, musí být přiřazeny jako průměrné hodnoty k uvedeným třem hlediskům. Charakteristická pro tento postup je proporcionalizace těchto nákladů na základě určitých přírůžek.

Běžné kalkulační postupy se vzájemně liší významem přiřádaným hledisku příčinnosti a hledisku průměrovému. Přesnost přiřazení nákladů vyvolaných výrobou určitého výkonu je ovlivňována hospodárností. To znamená, že zde musí být náklady na získání informace a její užitečnost v přiměřeném poměru. Z důvodu hospodárnosti při získávání informace je nezbytné volit určité zjednodušené postupy, které vedou k méně přesným informacím v kalkulačním systému. Požadavek hospodárnosti lze spatřovat v tom, že náklady vyjadřované ve finančním účetnictví by měly být využívány v kalkulaci. Náklady se v ekonomické teorii a podnikové hospodářské praxi člení podle různých hledisek. Prvním hlediskem pro třídění nákladů je jejich původ, který souvisí s druhem použitého výrobního faktoru.

Druhově členěné náklady nejsou vhodné pro stanovení nákladů na výrobní jednici. Je nutné transformovat druhové náklady na kalkulační náklady. Principem kalkulačního členění nákladů je rozdělení nákladů na náklady přímé a náklady nepřímé. Toto členění vychází z možnosti vyjádřit jednotlivé složky nákladů na jednotku kalkulovaného výkonu. Některé nákladové složky, které lze na kalkulační jednici určit resp. změřit, se nazývají náklady přímými. Náklady, které jsou různým kalkulačním jednicím společné a nelze je přímo přiřadit k těmto jednicím, se nazývají nepřímými náklady nebo též náklady režijními. Přesněji však se nepřímými náklady označují

složky jednotlivých nákladových druhů, kdežto režijními náklady se označují souhrny nepřímých složek nákladů, které příslušnou režii tvoří.

Náklady podle kalkulačního členění mají tedy vždy dvě skupiny nákladů, a to náklady přímé a nepřímé. Jejich konkrétní uspořádání se nazývá kalkulačním vzorcem.

Příklad kalkulačního vzorce :

- + přímý materiál,
- + přímé mzdy,
- + polotovary,
- + ostatní přímé náklady,
- + výrobní režie,
- = vlastní náklady výroby,
- + správní a odbytová režie,
- = úplné vlastní náklady

Náklady kalkulační se liší od druhových nákladů v tom, že kalkulační náklady obsahují směsi různých nákladových druhů, čímž se vytvářejí položky režijní, kdežto druhové náklady obsahují čisté složky nákladů bez tvorby různorodých nákladových komplexních souhrnů. Můžeme také říci, že každá složka druhově členěných nákladů je homogenní, kdežto v kalkulačně členěných nákladech jsou některé složky heterogenní. Tyto heterogenní složky představují režie – výrobní, správní, odbytovou.

3.2.2 Vztah kalkulace k manažerským informačním systémům

Kalkulace jako činnost a současně jako výsledek této činnosti je součástí informačního systému určitého podniku. Úroveň kalkulací je závislá na informacích, se kterými pracuje. Úrovní kalkulace je myšlena její vypovídací schopnost, tj. spolehlivost a objektivnost nákladů vynaložených na výrobní jednici.

Z časového hlediska, tj. z hlediska, zda se náklady na kalkulační jednici propočítávají před provedením výkonu nebo po jeho provedení, rozlišujeme kalkulaci předběžnou a kalkulaci výslednou. V obou systémech se používají stejné metody a postupy výpočtu.

Každý z obou systémů kalkulace pracuje se vstupními informacemi. Systém předběžné kalkulace vychází buď z kalkulačních údajů minulého období, pokud se

výkon opakuje. Přebírají se informace o nákladech již vyrobených výrobků, tedy výsledné kalkulace předcházejícího období. To se týká zejména přímých nákladů, pokud nedošlo v následujícím období ke změnám v použitém materiálu pro výrobu, snížení nebo zvýšení spotřeby materiálu, změnám technologického postupu při zpracování výrobku, projevujícím se změnami spotřeby času při výrobě daného produktu a tedy velikostí přímých mezd apod. Poněvadž průběžně dochází ke změnám nákladů související s obsluhou výroby, je třeba i těmto nákladům zahrnovaným do režijních nákladů věnovat pozornost a nepřebírat tyto náklady z minulého období pasivně. Režijní náklady totiž souvisejí s režimem práce v daném podniku, v neposlední řadě s využitím kapacity. To předpokládá, že je nutno přihlížet k rozpočtům režijních nákladů, z nichž by kalkulace měla vycházet.

Jestliže se vyrábí nový výrobek nebo výrobek, jehož opakovanost je velmi nízká, je nutno určit přímé náklady v předběžné kalkulaci pomocí konstrukční a technologické dokumentace na základě technických norem spotřeby materiálu a pracovního výkonu – spotřeby času. Režijní náklady se pro kalkulaci přebírají z rozpočtu režijních nákladů příslušného výrobního útvaru. Je zde tedy v každém případě vazba mezi rozpočtem nákladů a předběžnou kalkulací.

Výsledná kalkulace přejímá informace o vynaložených nákladech z účetnictví. Aby je mohla použít, musí se v účetním subsystému vytvořit mechanismus, který by dovozoval propočet výsledné kalkulace na dokončený výkon. Musí tedy docházet k určité transformaci nákladů vstupujících do jednotlivých útvarů. Je tedy nutno přejít k třídění nákladů podle různých hledisek.

Pro správné fungování informačního systému pro řízení z hlediska výkonů musí existovat spojení resp. vazby mezi informačními subsystémy účetnictví, rozpočtování a kalkulace. Je vhodné si uvědomit, že účetnictví a rozpočtování zobrazují náklady z hlediska celku, tj. podniku, útvaru, střediska, kdežto kalkulace zobrazuje náklady na jednotku výkonu.

3.2.3 Kalkulační postupy

Kalkulací ve smyslu výpočetního postupu se rozumí vyčíslení jednotlivých složek ceny nebo nákladů na kalkulační jednici, a to buď před započtením výkonu nebo

po jeho dokončení. V tomto smyslu se jedná o kalkulace ex ante a ex post neboli kalkulace předběžné a kalkulace výsledné. Předběžná kalkulace vychází z technickohospodářských norem spotřeby a výkonu. Podle přesnosti stanovení těchto norem se rozlišuje kalkulace plánová, propočtová, nabídková a operativní. Kalkulace předběžná i výsledná používají stejnou techniku a metody výpočtu. V souvislosti se stanovením předběžných kalkulací je třeba připomenout, že kalkulace nákladů se nezabývá stanovením technickohospodářských norem, neboť to je předmětem technologických postupů, vypracovaných v rámci technické přípravy výroby. V předběžné kalkulaci se stanoví přímé náklady pomocí technickohospodářských norem množství, cen materiálů, surovin, mzdových tarifů, tarifů spotřebované energie apod.

Kalkulační subsystém může být součástí informačního systému, tzn., že je propojen s podsystémy jako je účetnictví a rozpočetnictví. V tomto případě mluvíme o kalkulaci systémové. Pokud se kalkulace tvoří izolovaně mimo subsystémy účetnictví a rozpočetnictví, mluvíme o kalkulaci mimosystémové.

Do kalkulace můžeme zahrnout buď všechny složky nákladů nebo můžeme pracovat jen s částí nákladových složek. Jedná se o různý rozsah zachycených složek ceny ve výkonu. V tomto smyslu se jedná buď o kalkulaci úplných nákladů nebo kalkulaci neúplných nákladů. Jinak se kalkulace úplných nákladů nazývá absorpční kalkulací, kalkulace neúplných nákladů kalkulací neabsorpční.

Další praktické hledisko klasifikace kalkulací, které souvisí s organizací podniku, na níž je rozsah kalkulace úzce vázán, neboť vlastně vyjadřuje postupné rozšiřování kalkulace o další složky, je kalkulace podle stupňů řízení :

- kalkulace nákladů výroby (přímé náklady + výrobní režie),
- kalkulace nákladů výkonu (včetně správní režie),
- kalkulace úplných vlastních nákladů (včetně nákladů na odbytovou režii),
- kalkulace podnikové ceny.

Základní problém kalkulace spočívá v tom, že chceme-li vypočítat jednotlivé složky ceny určitého výkonu na jednici tohoto výkonu, zjistíme, že u některých složek to jde zcela bez problémů. To se týká přímých složek nákladů, u nichž je naprosto jasné, kterého výkonu se týkají, kdežto u jiných složek je to naopak velice obtížné.

To je možno ukázat na příkladu výroby několika druhů výrobků. Víme přesně, které materiály a v jakém množství a ceně se spotřebovaly na jednotlivé výrobky, pokud

se ovšem jedná o materiály základní, které tvoří podstatnou část výrobku. U pomocných resp. provozních materiálů, jako jsou např. mazadla, to již zjistit nemůžeme. Stejně tak je tomu u mezd. Mzdy přímých výrobních dělníků lze na jednotlivý druh výrobku zjistit z dokladů o práci, mzdy obsluhujících a pomocných dělníků – seřizovačů, opravářů, mistrů atd. – již u jednotlivých druhů výrobků nezjistíme.

V souvislosti s existencí přímých a nepřímých nákladů existují různé způsoby propočtu nákladů na jednotku výkonu, které stručně nazýváme kalkulačními technikami.

Z hlediska kalkulačních technik se rozlišují tyto výpočetní postupy :

- kalkulace dělením, vyrábí-li se jeden druh výrobku,
- kalkulace dělením s poměrovými čísly, vyrábí-li se jeden druh výrobků v různých provedeních (např. velikostech),
- kalkulace přírážková, vyrábí-li se více druhů výrobků,
- kalkulace s použitím hodinových paušálů
- kalkulace s využitím nákladových modelů.

Kromě počtu druhů vyráběných výrobků, neboli obecně přesněji druhů výkonů, rozhoduje při kalkulaci i objem produkce každého druhu výrobku či výkonu. Zde se jedná o rozsah čili hromadnost výroby. Z hlediska hromadnosti se rozlišují tyto kalkulační metody :

- kalkulace prostá,
- kalkulace zakázková,
- kalkulace vícestupňová (fázová, postupná),
- kalkulace standardní, normová,
- kalkulace sdružených výkonů.

Vzhledem ke způsobu ocenění výkonů se rozlišují :

- kalkulace souhrnné (kalkulace skutečných nákladů),
- kalkulace rozdílové, u nichž se sledují nejen skutečné, ale i předem stanovené náklady (náklady rozpočtové, náklady plánované) a rozdíly mezi plánovanými a skutečnými náklady.

3.2.4 Potřebnost kalkulace pro sledování tvorby přidané hodnoty

K dosažení kýženého efektu přidané hodnoty v podniku je, kromě vhodné volby technologie, důležitá správná cenotvorba. Pro stanovení prodejní ceny je nutno znát především hodnotu výrobních nákladů, které je potřeba vynaložit na vznikající výkon. Tyto vyčíslené náklady postihuje kalkulace. K té je poté přidána marže, jenž tvoří zisk z prodeje. Z definice účetní přidané hodnoty (výkonová spotřeba odečtená od výkonů) vyplývá, že především náklady nakupované (materiály, energie a služby) mají na tvorbu přidané hodnoty vliv. Pokud by tyto nakupované vstupy byly v kalkulaci podhodnoceny, došlo by ke snížení zisku a zároveň i k nižší přidané hodnotě. Jestliže by však byly chybně stanoveny mzdy, vyšší přidané hodnoty by to neovlivnilo, ale hospodářský výsledek by byl nižší. V tomto případě se potvrzuje, že přidaná hodnota se dá vyjádřit také jako součet zisku (sníženého), mezd (zvýšených), odpisů, daní a úroků.

Pro názornost zde uvádím příklad kalkulace výrobku a její odraz skutečnosti v účetnictví. Příklad je upraven tak, aby bylo možno na první pohled porovnat hospodářský výsledek (zisk) s vyšší požadované marže. Kalkulace je samozřejmě velmi zjednodušená, neboť v praxi není možné výrobní režii určit takto detailně. Bývá většinou stanovována procentem k určité rozvrhové základně, např. k přímým mzdám, což jsou mzdy jednicových dělníků včetně sociálního a zdravotního pojištění. V tomto případě by výrobní režie odpovídala 295 % ($17,96 \times 2,95 = 53,04$).

KALKULACE (v Kč) : Podavač k výrobní lince

Kalkulace odpovídající skutečnosti :	ano	ne	ne
Přímý materiál: směs + obaly	17,00	17,00	17,00
tarif + výkon.odměny JD	13,30	13,30	13,30
+ 35% soc.a zdr.pojištění	4,66	4,66	4,66
Přímé mzdy : celkem	17,96	17,96	17,96
Polotovary : kovový profil	47,00	47,00	47,00
OPN : ostatní přímé nákl. (externí služba)	150,00	150,00	150,00
PŘÍMÉ NÁKLADY	231,96	231,96	231,96
režijní mzda (RD+THP+odm. JD)	10,21	10,21	10,21
+ 35% soc.a zdr.pojištění	3,57	3,57	3,57
celkem režijní mzdy	13,78	13,78	13,78
odpisy	10,30	10,30	10,30
režijní materiál	5,62	5,62	5,62
energie	15,18	15,18	15,18
opravy	1,55	1,55	1,55
ostatní služby (doprava, odpad)	6,61	6,61	6,61
VÝROBNÍ REŽIE (REŽIJNÍ NÁKL.)	53,04	53,04	53,04
VLASTNÍ NÁKLADY VÝROBY (VN =PN+VR)	285,00	285,00	285,00
ODBYTOVÁ REŽIE (náklady na sklad a fakturaci)	5,00	5,00	5,00
ÚPLNÉ VLASTNÍ NÁKLADY (ÚVN =VN+OR)	290,00	290,00	290,00
Marže 30%	87,00	87,00	87,00
PRODEJNÍ CENA (PC =ÚVN+marže)	377,00	377,00	377,00

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY (SKUTEČNOST v Kč) při výrobě 100 ks :

VÝKONY	37 700,00	37 700,00	37 700,00
Tržby za vlastní výrobky	37 700,00	37 700,00	37 700,00
VÝKONOVÁ SPOTŘEBA	24 796,63	25 296,63	24 796,63
Přímý materiál	1 700,00	2 200,00	1 700,00
Polotovary	4 700,00	4 700,00	4 700,00
Režijní materiál	562,39	562,39	562,39
Energie	1 518,44	1 518,44	1 518,44
Opravy a udržování	154,66	154,66	154,66
Služby – ostatní přímé náklady	15 000,00	15 000,00	15 000,00
Ostatní služby	1 161,14	1 161,14	1 161,14
PŘIDANÁ HODNOTA (PH = výkony-výk.spotř.)	12 903,37	12 403,37	12 903,37
Osobní náklady (mzdy + pojištění)	3 173,37	3 173,37	3 673,37
Odpisy dlouhodob. hmot. majetku	1 030,00	1 030,00	1 030,00
HRUBÝ HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK	8 700,00	8 200,00	8 200,00

Důsledek chybné kalkulace

Změna přidané hodnoty	-500,00	0,00
Změna hrubého hospodářského výsledku	-500,00	-500,00

4 PŘIDANÁ HODNOTA V SYSTÉMU NÁRODNÍHO ÚČETNICTVÍ

4.1 Národohospodářské účetnictví

V současné době klíčové údaje jako počet obyvatel, velikost území, národní důchod měřený jako hrubý národní důchod a výstup z ekonomiky v podobě hrubého domácího produktu, poskytují základní informace o ekonomické velikosti země a jejího národního hospodářství v rámci mezinárodního srovnání a současně slouží v systému národních účtů k odvozování dalších ekonomických ukazatelů.

Národní účetnictví poskytuje nejspolehlivější dosažitelný popis hospodářství i údaje o fungování národní ekonomiky. Veličiny jako hrubý domácí produkt nebo národní důchod, které jsou běžně přijímány jako její značkové charakteristiky, jsou určeny a spočítány právě národním účetnictvím.

4.2 Standardy národního účetnictví

Pro vývoj národního účetnictví bylo důležitým rysem naplnění potřeby mezinárodní komparace národních hospodářství v rámci vývoje světové ekonomiky. Toto vedlo k vytvoření mezinárodně platných srovnatelných systémů národního účetnictví. Tato snaha se realizovala od roku 1952 po linii OSN jako Standard OSN – SNA (System of National Accounts). Poté následovalo několik revizí a od roku 1993 byla vyhlášena platnost nového standardu, který definoval tzv. základní rámec národních účtů a řadu navazujících a doplňujících podsystémů. V Evropě byl vytvořen a schválen od roku 1970 Evropský systém účtů (ESA), který po revizi v roce 1978 platil jako doporučený systém v zemích Evropské unie, až do roku 1999, kdy vstoupila v platnost Evropská měnová unie. Rok 1995 přinesl do oblasti národního účetnictví nový standard a s ním i řadu odlišností. Nový standard národního účetnictví platný pro země Evropské unie, známý pod zkratkou ESA 1995, nabízí bohatší a velmi strukturovaný pohled na národní hospodářství a jeho části. Vyžaduje používání jednotných definic i metod výpočtu základních makroekonomických ukazatelů. Úplná srovnatelnost však neexistuje ani v této oblasti, protože některé země (hlavně nové

členské země EU ze střední a východní Evropy) teprve postupně na úplný a ucelený systém národních účtů přecházejí.

Uvedené standardy SNA 1993 a ESA 1995 jsou doporučeným základem pro jednotnou metodiku účtů národního hospodářství, což má velký význam zejména v Evropské unii, kde jsou vazby mezi ekonomikami pevnější, stvrzené společnými principy hospodářské politiky, a kde i společné projekty jsou velmi časté. Jednotná metodika národních účtů poskytuje oporu i pro nově budované systémy makroekonomických informací ve společném jazyce.

České národní účty jsou sestavovány podle mezinárodního standardu ESA 1995. Český statistický úřad v souladu s touto metodikou a ve znění doplňujících nařízení orgánů Evropské unie vypracoval vlastní standardní metody a postupy zahrnující přebírání údajů ze statistických zjišťování a z administrativních zdrojů, jejich úpravu na metodiku národních účtů a odhady zajišťující úplnost zachycení celé ekonomiky.

4.3 Systém národních účtů

Systém národních účtů se pomocí statistických metod, agregačních postupů a makroekonomických ukazatelů na základě účetních předpisů snaží o popis ekonomických jevů a procesů, které charakterizují fungování národního hospodářství.

Národní účetnictví zachycuje vztahy mezi subjekty na území daného státu a pro jeho naplnění je třeba zjistit údaje z podniků, bank, domácností a dalších institucí. K tomu se používá statistiky a v tomto smyslu je národní účetnictví statistickým modelem národního hospodářství.

Základními zdroji dat pro národní účty jsou údaje z účetních výkazů, statistických zjišťování a údaje od orgánů státní správy (od České národní banky, Ministerstva financí ČR, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Fondu národního majetku, Pozemkového fondu a dalších) a kvalifikované odhady.

Národní účty popisují ekonomický proces národního hospodářství v rozdělení podle institucionálních sektorů a subsektorů. Každý sektor (subsektor) se skládá z jednotek, které mají podobné základní činnosti, funkce a ekonomické chování a patří ke stejnému typu výrobce. Každá jednotka je zaříděna pouze do jednoho sektoru

(subsektoru). Mezi rezidentské institucionální sektory sídlící a působící na území státu, které tvoří národní hospodářství patří :

1. Nefinanční podniky - jejich základní činností je výroba výrobků a nefinančních služeb. Jsou to např. zemědělské, průmyslové, stavební, nebo dopravní podniky, školy, zdravotnická zařízení (akciové společnosti, družstva atd., zahrnují se i některé příspěvkové organizace).
2. Finanční instituce – jejich základní činností je finanční zprostředkování nebo finanční pomocná činnost. Jsou to např. banky, úvěrová družstva, investiční fondy a společnosti, finančně leasingové společnosti, holdingové finanční společnosti, burzy nebo pojišťovny a penzijní fondy.
3. Vládní instituce – jejich produkce je určena pro individuální a kolektivní spotřebu. Jsou financovány zejména povinnými platbami od jednotek z jiných sektorů. Jsou to organizační složky státu (např. ministerstva, ústřední úřady a jimi řízené organizace), státní a veřejné vysoké školy, územní samosprávné celky (obce, dobrovolná sdružení obcí), netržní příspěvkové organizace a fondy sociálního zabezpečení (např. zdravotní pojišťovny).
4. Domácnosti – zahrnují jednotlivce nebo skupiny jednotlivců jako konečné spotřebitele a drobné podnikatele produkující tržní výrobky a služby (řemeslníky, samostatně hospodařící zemědělce, soukromé lékaře, advokáty, daňové poradce apod.).
5. Neziskové instituce sloužící domácnostem – jsou soukromými netržními výrobci. Jsou to politické strany, církevní a náboženské společnosti, odborové svazy, profesní a vzdělávací společnosti, zájmové nebo dobročinné organizace.

Národní účty popisují také ekonomické operace s nerezidenty. Nerezidenti sídlí mimo ekonomické území státu, alespoň jeden rok nebo déle a představují seskupení jednotek bez ohledu na charakteristiku jejich funkcí a zdrojů. Jsou to např. zastupitelské úřady cizích států nebo mezinárodní organizace, které byly založeny a fungují na základě mezinárodních dohod nebo oddělené části mateřských společností (např. pobočky výrobních podniků, bank a pojišťovacích společností). Údaje za nerezidenty se nezahrnují do položek za národní hospodářství celkem.

Systém národního účetnictví poskytuje souhrnné informace o národním hospodářství. Současně analyzuje ekonomický pohyb, který v národním hospodářství

vyvolává změna jedné ekonomické skutečnosti vzhledem k dalším změnám. Tento pohyb je znázorňován jako popis toků ekonomických veličin mezi jednotlivými subjekty. Informace z národního účetnictví lze využít i jako podpůrný prognostický nástroj pro budoucí vývoj ekonomiky. V neposlední řadě poskytuje naprosto nezastupitelné údaje pro makroekonomickou teorii i podklady pro hospodářskou politiku.

4.4 Program statistických zjišťování

Každý ekonomický subjekt (zpravodajská jednotka) podle zákona č.89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je povinen poskytnout Českému statistickému úřadu všechny požadované údaje. K tomuto slouží soubor výkazů, které jsou součástí Programu statistických zjišťování. Programy jsou rozděleny na statistická zjišťování prováděná ČSÚ a statistická zjišťování prováděná pracovišti státní statistické služby ministerstev. Statistická zjišťování prováděná ČSÚ jsou dále uspořádána do skupin podle periodicity zjišťování (měsíční, čtvrtletní, pololetní, roční a ostatní), resortní zjišťování podle ministerstev, která zjišťování provádějí. Zveřejnění Programu statistických zjišťování na příslušný rok je základní podmínkou vzniku zpravodajské povinnosti pro ekonomické subjekty, které jsou k jejímu plnění vyzvány zpravidla písemně Českým statistickým úřadem nebo příslušným resortním pracovištěm státní statistické služby.

Na internetových stránkách ČSÚ (www.csu.statnispava.cz) stačí ekonomickému subjektu zadat své IČO a obdrží seznam požadovaných výkazů. Současně s tímto seznamem je možno použít i elektronické formuláře těchto výkazů. Na každém z těchto formulářů je předepsáno k jakému datu a na jakou adresu má být příslušný výkaz doručen.

Český statistický úřad používá takto získané podklady k celé řadě analýz a propočtů makroekonomických ukazatelů. Mimo jiné také k výpočtu HDP, jenž je ukazatelem nově vytvořené hodnoty v celé zemi. V příloze č.4 jsou uvedeny příklady statistických výkazů pro výrobní podnik.

4.5 Analýza produkce

Východiskem pro národní účetnictví je analýza produkce. Ekonomická činnost, která ji vytváří, se sleduje ze dvou hledisek. Z prvního pohledu jako zdroj tvorby hodnoty výrobků – národní účetnictví to nazývá sledováním podle výrobků. Z druhého pohledu je též produkce zdrojem tvorby důchodů - to se nazývá sledování podle výrobců.

4.6 Produkce jako zdroj tvorby hodnoty výrobků

Produkce je od počátku období (výchozího stavu národního hospodářství) do konce období (konečný stav národního hospodářství) produkována v ekonomice. Běžné období je jeden rok.

Produkce je tvorbou hodnoty na základě činností považovaných za produktivní v národním hospodářství jako celku. Produktivní činností je taková společensky organizovaná činnost, jejímž cílem je tvorba zboží a služeb k běžnému směňování na trhu nebo, pokud se na trhu běžně nesměňují, jsou produkovány na základě využití výrobních faktorů, které se na trhu běžně směňují.

Zdrojem zboží a služeb v národním hospodářství je především domácí produkce nebo, pokud je to výhodné, dovoz.

Na tvorbě produkce se podílejí nejen jednotky produkující tržní statky a služby, ale i ty, které poskytují služby neprocházející trhem (netržní služby) – stát, domácnosti, neziskové organizace.

Zboží a služby jsou dále rozdělovány převážně trhy a určeny k různým způsobům užití, jež můžeme shrnout podle účelu na mezipotřebu, konečnou spotřebu, tvorbu kapitálu a vývoz.

Pro úroveň národního hospodářství platí rovnost vyprodukovaných zdrojů a jejich užití. Tuto rovnost můžeme vyjádřit následující rovnicí (levá strana = zdroje, pravá strana = užití) :

$$CP + D = MS + KS + THFK + \Delta Z + V,$$

kde je

- CP – celková domácí produkce,
- D – dovoz,
- MS – mezispotřeba,
- KS – konečná spotřeba,
- THFK – tvorba hrubého fixního kapitálu,
- ΔZ – změna stavu zásob,
- V – vývoz.

Vymezení pojmů :

Celková domácí produkce představuje hodnotu tržního i netržního zboží a služeb, které jsou výsledkem produkční činnosti rezidentských jednotek v daném období na území příslušného státu. Tvoří ji :

- a) tržní produkce, která obsahuje zejména tržby z prodeje výrobků a služeb vlastní výroby, obchodní rozpětí a změnu stavu nedokončené výroby a výrobků,
- b) produkce pro vlastní použití, tj. zejména aktivace výrobků a služeb, zemědělská produkce domácností pro vlastní potřebu a odhad nájemného domácností bydlících ve vlastních domech a bytech,
- c) ostatní netržní produkce, která je součtem ostatní netržní produkce poskytované za ekonomicky nevýznamné ceny a ostatní netržní produkce poskytované zdarma. Bezplatné ostatní netržní ceny jsou vyjádřeny jako rozdíl mezi vynaloženými provozními náklady včetně čistých daní z výroby a dovozu institucí vlády a neziskových institucí sloužících domácnostem a jejich tržbami z prodeje výrobků a služeb a produkcí pro vlastní spotřebu.

Dovoz zboží a služeb zahrnuje hodnotu zboží, které vstupuje na území státu, a dále služby poskytnuté nerezidenty rezidentům a zboží a služby spotřebované rezidenty v zahraničí.

Mezispotřeba představuje hodnotu zboží a služeb spotřebovaných v průběhu příslušného období rezidentskými producenty v procesu výroby jiného zboží a služeb.

Konečná spotřeba vyjadřuje hodnotu zboží a služeb k uspokojení kolektivních a individuálních potřeb. Rozděluje se z hlediska úhrady (podle toho, kdo převážně hradí) a z hlediska spotřebitele . Výdaje na konečnou spotřebu představují spotřebu

hrazenou z disponibilních důchodů vlády, netržních institucí sloužících domácnostem a domácností. Velikost skutečné konečné spotřeby je shodná se souhrnem všech výdajů na konečnou spotřebu.

Tvorba hrubého fixního kapitálu zahrnuje pořízení a úbytky hmotných a nehmotných fixních aktiv a zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv. Pořízení fixních aktiv tvoří nové investice, rekonstrukce, modernizace, nákupy a bezplatná nabytí stávajícího dlouhodobého majetku. Úbytky fixních aktiv představují prodeje a bezplatná předání stávajícího dlouhodobého majetku. Z tvorby hrubého fixního kapitálu jsou vyloučeny výdaje na pořízení fixních aktiv v hodnotě nižší než 20 tis. Kč, předměty dlouhodobé spotřeby nakoupené domácnostmi (ale pořízení obydlí se zahrnuje), předměty nakupované vládou pro vojenské účely (civilně nepoužitelné), výdaje na výzkum a vývoj a podobně.

Změna stavu zásob obsahuje především zásoby materiálu a předmětů postupné spotřeby, nedokončené výrobky, polotovary vlastní výroby, hotové výrobky a zvířata (jatečná), obchodní zboží, strategické rezervy v držení vlády a stavby vykazované u producentů. Zahrnují se i přírůstky a úbytky cenností.

Vývoz představuje hodnotu zboží, které opouští území státu a dále služby rezidentů poskytnuté nerezidentům z té části produkce, která je exportována do zahraničí a také hodnota zboží a služeb spotřebovaných nerezidenty v tuzemsku.

4.7 Přidaná hodnota v národním hospodářství

Při sledování tvorby výrobků národním účetnictvím se vychází z koncepce, že hodnota vzniká ve výrobě u ekonomických subjektů – institucionálních jednotek, které ji tvoří. K tomu je třeba důsledně vymežit národní hospodářství jako systém strukturovaný na tyto jednotky. Jimiž mohou být výrobní podniky, banky, pojišťovny, státní a neziskové organizace i domácnosti, kteří se jako rezidenti sídlící na území státu podílejí na produktivní činnosti.

Problémem však bylo, jak posuzovat přínos každé jednotky k produkci, neboť zde hrozí nebezpečí několikanásobného započítávání hodnoty produkce, která pouze prochází ekonomickou jednotkou. Pokud je technologický řetězec vzniku finálního výrobku technologicky a ekonomicky rozčleněn mezi různé produktivní jednotky, část

produkce (např. základní surovina), která je obsažena v postupně dokončovaném výrobku, je v něm prodávána mezi produktivními jednotkami až do konečného zpracování výrobku, vždy s určením pro výrobní spotřebu. Hodnota původní suroviny zahrnutá do cen se musí v tomto řetězci objevit několikrát a také být několikrát započítána.

Stejně to je, když se v rámci národního hospodářství k výrobním účelům použijí zboží a služby, které mohou být využity jak k produkci, tak i k nevýrobní spotřebě, aniž jsou kapitálovými statky. A je to i případ té části kapitálových statků (hodnotově ve velikosti odpisů), které představují pouze obnovu, nikoli rozšíření kapitálových statků jednotky. Proto se pro měření skutečného přínosu ekonomické jednotky v jejím výstupu, který jako produkci s určitou hodnotou nabízí dalším jednotkám pro různé způsoby užití, používá koncepce tzv. hodnoty přidané vlastním zpracováním, zkráceně přidané hodnoty, která se chápe jako hodnota nově vytvořená.

Velikost přidané hodnoty se zjistí tak, že se od hodnoty celkové produkce jednotky odečte hodnota zboží a služeb, které byly nakoupeny, spotřebovány a přetvořeny v procesu produkce nových výrobků a služeb. Takto spotřebované zboží a služby jsou většinou nakoupeny od jiných jednotek a jejich hodnota představuje hodnotu mezipotřeby. Za jednotku, sektor i národní hospodářství to lze souhrnně zapsat jako :

Přidaná hodnota = Hodnota celkové produkce – Hodnota mezipotřeby

Tato přidaná hodnota je pro každou ekonomickou jednotku (sektor, národní hospodářství) současně důchodem pocházejícím z produkce.

Do mezipotřeby by měla být zahrnuta i ta část reálného kapitálu (výrobních zařízení, budov, dopravních prostředků), která se odpisy přenáší do hodnoty produkce. V národním účetnictví se tento jev nazývá spotřeba fixního kapitálu. Ta je zahrnuta do přidané hodnoty namísto do mezipotřeby. V důsledku toho se namísto přidané hodnoty v národních účtech objevuje hrubá přidaná hodnota, což znamená, že čistá přidaná hodnota (bez amortizace) se zjišťuje až následně v okamžiku, kdy je hodnota spotřeby fixního kapitálu známa.

Součet všech přidaných hodnot vytvořených jednotlivými ekonomickými subjekty za sledované období současně představuje novou (hrubou) hodnotu vytvořenou v národním hospodářství.

4.8 Ocenění

V hospodářské realitě je nutno ještě vzít v úvahu způsob ocenění, resp. strukturu konkrétního typu cen, v nichž jsou jednotlivé položky oceněny.

Výrobci a uživatelé určitého produktu obvykle chápou jeho hodnotu odlišně, a to z důvodu dopravních nákladů, obchodních přírážek a daní snížených o dotace na výrobky. Abychom se co nejlíže drželi hlediska jak výrobců, tak odběratelů, zachycuje se v systému veškeré užití v kupních cenách, které zahrnují dopravní náklady, obchodní přírážky a daně snížené o dotace na produkty, zatímco produkce je zachycena v základních cenách, které uvedené složky vylučují. Vývoz a dovoz komodit je sledován v cenách na hranici. Celkový vývoz a dovoz je oceněn v cenách na hranicích vývozce (FOB). Zahraniční doprava a služby pojištění mezi hranicemi vývozce a dovozce nejsou zahrnuty do ceny zboží, nýbrž se zaznamenávají jako služby. Proto je třeba k hrubé přidané hodnotě ještě přidat oceňovací rozdíl jako tzv. čisté daně na produkty (daně na produkty – dotace na produkty).

Základní cena je cenou, kterou má dostat výrobce od kupujícího za jednotku vyrobené produkce výrobků nebo služeb bez jakékoliv daně, splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje (tj. daně na produkty), ale včetně jakékoliv dotace získané na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje (tj. dotace na produkty). Jsou vyloučeny jakékoliv dopravní přírážky fakturované výrobcem samostatně. Zahrnuty jsou dopravní přírážky účtované výrobcem na stejné faktuře, a to i když jsou na faktuře uvedeny jako samostatná položka.

Kupní cena je cenou, kterou kupující skutečně platí za produkty k okamžiku nákupu. Je konstruována jako základní cena, která je zvýšena (+) a snížena (-) o následující položky :

- + jakékoliv daně snížené o dotace na produkty (vyloučeny jsou však odpočitatelné daně na produkty jako DPH),

+ jakékoliv dopravní přírážky, které platí kupující, aby převzali dodávku v požadovaném čase a na požadovaném místě,

- množstevní nebo sezónní slevy z obvyklé ceny nebo sazby,
- úroky nebo poplatky za služby připočtené za poskytnutí úvěru,
- jakékoliv přírážky vznikající v důsledku nezaplacení v rámci lhůty stanovené v době, kdy byly nákupy uskutečněny.

Daně z výroby a dovozu – nepřímé daně, zahrnují daně z produktů a ostatní daně z výroby :

- daně na produkty obsahují daň z přidané hodnoty, cla, daně z dovozu (spotřební daň při dovozu, dovozní přírážky a vyrovnávací dávky při dovozu), spotřební daně, odvody za trvalé odnětí zemědělské a lesnické půdy, poplatky (např. lázeňské, za rekreační pobyt, z reklamních zařízení nebo některé správní),
- ostatní daně z výroby obsahují např. daně z nemovitosti a z pozemků, silniční daň, regulační odvody, odvody za dočasné odnětí zemědělské a lesnické půdy, úplaty za znečištění vod a ovzduší, penále za opožděné odvody a daně apod. podnikatelským subjektům a dotace podnikům, které zaměstnávají osoby se změněnou pracovní schopností.

Dotace – jsou v podstatě záporné daně. Člení se na dotace na produkty a ostatní dotace :

- dotace na produkty mají většinou charakter kompenzací ztrát ve výrobě a při poskytování služeb. Jsou to např. dotace na osobní dopravu, na zemědělské, na teplo nebo příspěvky příspěvkovým organizacím zařazeným v sektoru nefinančních podniků (např. do školství).
- ostatní dotace na výrobu obsahují zejména dotace na úhradu ztráty, dotace na útlum těžby, dotace podnikatelským subjektům a dotace podnikům, které zaměstnávají osoby se změněnou pracovní schopností.

4.9 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) je základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti celé ekonomiky. Jak z názvu vyplývá, je měřítkem produktu, ukazatelem nově vytvořené hodnoty (hrubá přidaná hodnota + čisté daně na

produkty) a slouží k odhadu a srovnávání míry ekonomického rozvoje dané země. Odvozený agregát Čistý domácí produkt (ČDP) vznikne z HDP vždy odečtením hodnoty spotřeby fixního kapitálu (odpisů čili amortizace). Tento agregát přesněji vyjadřuje nově vytvořenou hodnotu v národním hospodářství než HDP.

K výpočtu hrubého domácího produktu se používají tři metody:

- výrobní metoda
- výdajová metoda
- důchodová metoda

Sumarizaci přidané hodnoty za národní hospodářství vystihuje především výrobní metoda . Ostatní dvě metody (výdajová a důchodová) jsou uvedeny v přílohách č.5 a č.6.

4.9.1 Výrobní metoda výpočtu HDP

Výrobní metoda používá součet hrubých přidaných hodnot a čistých daní na produkty. Hrubá přidaná hodnota se sčítá v jednotlivých rezidentských sektorech (nebo podle odvětví), čisté daně na výrobky nejsou členěny podle sektorů nebo odvětví, ale přičítány za hospodářství jako celek.

Výrobní metoda výpočtu HDP (v mld. Kč) v letech 2003 - 2005

Kód	Ukazatel	2003	2004	2005
P.1	Produkce	6 385,3	7 043,0	7 543,1
P.2	Mezispotřeba (-)	4 042,3	4 547,0	4 872,3
	Hrubá přidaná hodnota	2 343,0	2 496,0	2 670,8
D.21	Daně z produktů	271,8	319,2	340,5
D.31	Dotace na produkty (-)	37,7	34,1	33,1
B.1g	Hrubý domácí produkt	2 577,1	2 781,1	2 978,2

4.10 Účet výrobků a služeb

Reálné toky výrobků a služeb v ekonomice zobrazuje Účet výrobků a služeb. Zachycuje celkové zdroje (produkci a dovoz) výrobků a služeb a jejich užití v rozdělení

na mezispotřebu, konečnou spotřebu, tvorbu hrubého kapitálu (fixního kapitálu, změnu stavu zásob) a vývoz. Vzhledem k tomu, že produkce je oceněna v základních cenách a užití v cenách kupních, jsou zde uvedeny i daně a dotace na výrobky. Účet výrobků a služeb nemá žádnou bilanční (vyrovnávací) položku, je vyrovnaný. Je součástí národních účtů za národní hospodářství jako celek.

Účet výrobků a služeb (v mld. Kč) v letech 2003 -2005

Kód	Ukazatel	2003	2004	2005
P.1	Produkce	6 385,3	7 043,0	7 543,1
P.2	Mezispotřeba (-)	4 042,3	4 547,0	4 872,3
	Hrubá přidaná hodnota	2 343,0	2 496,0	2 670,8
D.21	Daně z produktů	271,8	319,2	340,5
D.31	Dotace na produkty (-)	37,7	34,1	33,1
B.1g	Hrubý domácí produkt	2 577,1	2 781,1	2 978,2
P.7	Dovoz zboží a služeb	1 651,0	1 990,8	2 078,1
P.71	z toho : dovoz zboží	1 440,7	1 749,1	1 834,3
P.72	dovoz služeb	210,2	241,7	243,8
	Zdroje k dispozici pro finální výdaje	4 228,1	4 771,9	5 056,3
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	1 935,6	2 033,0	2 131,5
P.31	z toho : výdaje domácností	1 317,4	1 391,1	1 449,0
P.31	výdaje vlády	603,2	624,2	663,9
P.31	výdaje neziskových institucí	15,0	17,7	18,7
P.5	Tvorba hrubého kapitálu	700,3	764,0	788,9
P.51	z toho : tvorba hrubého fixního kapitálu	687,5	729,3	758,7
P.52	změna stavu zásob	7,4	31,4	26,8
P.53	čisté pořízení cenin	5,4	3,3	3,4
P.6	Vývoz zboží a služeb	1 592,2	1 974,9	2 135,8
P.61	z toho : vývoz zboží	1 370,9	1 722,7	1 873,9
P.62	vývoz služeb	221,2	252,2	262,0
	Celkové finální výdaje	4 228,1	4 771,9	5 056,3

4.11 Srovnávání HDP

Hrubý domácí produkt (HDP) je měřítkem ekonomické výkonnosti. Představuje přidanou hodnotu veškerého vyrobeného zboží a služeb (je nutno odečíst meziprodukty, které se na přidané hodnotě nepodílejí) a dovoluje srovnávání hospodářského vývoje země v čase či mezi jednotlivými zeměmi.

Výpočet roční míry růstu objemu HDP dovoluje srovnání hospodářského vývoje jak v čase, tak i mezi různě velkými zeměmi bez ohledu na cenové změny. Růst objemu HDP je počítán s použitím údajů v cenách předchozího roku.

Objemový index HDP na obyvatele vyjádřený v paritě kupní síly (PPS) se používá spíše ke srovnání HDP mezi jednotlivými zeměmi než v čase. Údaje se uvádějí ve standardu kupní síly - společné měně, která stírá rozdíly v cenových hladinách mezi zeměmi.

HDP na odpracovanou hodinu znamená vlastně produktivitu národní ekonomiky. Základní údaje se uvádějí ve standardu kupní síly (PPS) - společné měně, která stírá rozdíly v cenových hladinách mezi zeměmi a umožňuje tak srovnání HDP mezi jednotlivými zeměmi. Vyjádření produktivity na odpracovanou hodinu odstraní rozdíly ve složení pracovní síly z plného a částečného úvazku.

Hospodářský vývoj země je možno srovnávat například s ostatními státy Evropské unie. Indexy HDP na obyvatele v paritě kupní síly i HDP na odpracovanou hodinu jsou pak koncipovány v relaci k průměru EU 25, který je roven 100. Pokud je index za určitou zemi vyšší než 100, znamená to, že HDP této země je vyšší než je průměr EU 25 a naopak.

Srovnání hospodářského vývoje České republiky se zeměmi Evropské unie je uvedeno v příloze č.7.

5. ZÁVĚR

Přidaná hodnota, přesněji hodnota přidaná zpracováním, hraje důležitou roli pro jednotlivé podniky i pro stát. Údaje o její výši jsou získávány z účetnictví.

Základní funkcí **účetnictví** je poskytovat všem svým uživatelům spolehlivé informace o tom, jak je daný podnik ekonomicky zdatný. Od účetnictví se požaduje, aby poskytovalo informace o finanční situaci podniku a o jeho hospodářském výsledku (zisku či ztrátě) za určité časové období, o tom, jak jsou vedoucí pracovníci podniku úspěšní ve finančním řízení podniku, zda zajišťují jeho dlouhodobou stabilitu, tvoří kýženu přidanou hodnotu, dosahují přiměřené výnosnosti vložených prostředků a zda jsou schopni průběžně hradit dluhy podniku. Účetní informace jsou určeny jak vedoucím pracovníkům podniku, tak řadě externích uživatelů, kteří se o podnik zajímají z nejrůznějších důvodů.

Uživatelům všech kategorií se informace o finanční situaci podniku předkládají formou účetních výkazů, sestavených při účetní závěrce. **Účetní závěrka** je nedílný celek a tvoří jej : rozvaha (bilance), výkaz zisku a ztráty a příloha.

V **rozvaze** jsou uspořádány položky majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv. Platí v ní bilanční princip, proto $AKTIVA = PASIVA$.

Výkaz zisku a ztráty obsahuje položky nákladů a výnosů.

„Výsledek hospodaření za účetní období“ uvedený ve výkazu zisku a ztráty se musí rovnat položce „Výsledek hospodaření běžného účetního období“ uvedené v rozvaze na straně pasiv.

Příloha vysvětluje a doplňuje informace obsažené v rozvaze a výkazu zisku a ztráty, obsahuje též informace o výši splatných závazků pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, o výši splatných závazků veřejného zdravotního pojištění a o výši evidovaných daňových nedoplatků u místně příslušných finančních orgánů.

U všech obchodních i výrobních firem je z hlediska dlouhodobého životně důležité, aby tvořily tzv. přidanou hodnotu. **Přidaná hodnota**, přesněji hodnota přidaná zpracováním, je hodnota, kterou každý výrobce přidá svým úsilím k hodnotě nakupovaných surovin, materiálů, polotovarů a služeb.

Účetní přidaná hodnota (jedna z položek výkazu zisku a ztráty) představuje výkony včetně obchodní marže zmenšené o výkonovou spotřebu.

Výkony zahrnují tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, obchodní marži, změnu stavu zásob vlastní výroby a aktivaci materiálu, zboží, služeb a dlouhodobého majetku

Výkonovou spotřebu tvoří spotřebované nákupy představující hodnotu nakoupených (převedených na sklad) a již spotřebovaných položek materiálu, dále pak nakoupených a spotřebovaných energií a neskladovatelných dodávek a služby představující hodnotu nakoupených externích služeb (např. přepravné, nájemné, opravy), včetně nákladů na reprezentaci a náhrad cestovních a podobných výdajů.

Po odečtení výkonové spotřeby od výkonů zjistíme, že můžeme přidanou hodnotu vyjádřit i takto : **PH = Zisky + Mzdy + Odpisy + Daně + Čisté úroky**

Uvnitř většiny podniků se uplatňuje **vnitropodnikové účetnictví**, které poskytuje vlastníkům a manažerům detailnější pohled na hospodaření jednotlivých závodů či středisek. Všímají si, kromě hospodářského výsledku, především výše přidané hodnoty. Přidaná hodnota nejlépe vystihuje jak střediska hospodářů s nakupovanými vstupy. Z přidané hodnoty se v podniku také vypočítávají různé ukazatele, které slouží k hodnocení a porovnávání produktivity jednotlivých pracovišť.

Základním prvkem přirozené struktury podnikového systému jsou vnitropodnikové útvary, jejichž aktivity jsou podřízeny celopodnikovým zájmům a kritériím. Podnik si je zřizuje pro plnění svých specializovaných funkcí. Za tyto útvary lze považovat závod, provoz, dílnu a pracoviště. Důležitou úlohu v podniku plní také předvýrobní útvary, jmenovitě útvary technického rozvoje a technické přípravy výroby. Význam předvýrobních útvarů tohoto typu logicky roste, role konstruktérů, technologů, kalkulantů a organizátorů výrobního procesu zvyrazňuje i požadavek vyšší těsnosti řízení hmotných a hodnotových procesů ve vnitřním prostoru podniku. Promyšlená kombinace vstupních faktorů reprodukce, která je produktem funkcí předvýrobních útvarů, se realizuje ve výrobní fázi a v jejích útvarech, včetně útvarů řídicích a obslužných s cílem vytvořit přidanou hodnotu. Sama výroba není konečným cílem ekonomických aktivit podnikatelského subjektu. Podstatné je, aby se efekt přidané hodnoty nejen vytvořil, ale nabyl i realizační podoby tržního efektu. Skutečnost integrovaného propojení všech prvků struktury podnikového systému se projevuje i tím,

že obchodní útvary nejen uskutečňují prodej výrobků jako důsledek výrobních aktivit, ale že především dopředu ověřují ochotu trhu výrobky konkrétního podniku akceptovat, ovšem nejen to, ale akceptovat i tržní ověření vytvořené přidané hodnoty.

Kalkulace nákladů je jedním z informačních systémů podniku, který slouží podobně jako účetní systém a rozpočtovnictví podnikovému řízení. Kalkulací se rozumí výpočetní postupy, kterými se stanoví náklady na jednotky, které jsou předmětem podnikatelské činnosti, tj. výroby výrobků a poskytování služeb. Kalkulace patří k nezastupitelnému nástroji pro řízení výkonů stejně jako účetnictví pro řízení podniku a jeho útvarů. Jestliže se podnik dostává do složitější situace, jako je např. snižování prodejů výrobků, ztrátovost atd., obrací se pozornost podnikového managementu k analýzám nákladů produktů a příčinám jejich nevhodné struktury a výše jednotlivých položek nákladů ve srovnání s konkurenčními podniky.

K dosažení kýženého efektu přidané hodnoty v podniku je, kromě vhodné volby technologie, důležitá správná cenotvorba. Pro stanovení prodejní ceny je nutno znát především hodnotu výrobních nákladů, které je třeba vynaložit na vznikající výkon. Tyto vyčíslené náklady postihuje kalkulace. K té je poté přidána marže, jenž tvoří zisk z prodeje. Z definice účetní přidané hodnoty (výkonová spotřeba odečtená od výkonů) vyplývá, že především náklady nakupované (materiály, energie a služby) mají na tvorbu přidané hodnoty vliv. Pokud by tyto nakupované vstupy byly v kalkulaci podhodnoceny, došlo by ke snížení zisku a zároveň i k nižší přidané hodnotě.

Nejspolehlivější dosažitelný popis hospodářství i údaje o fungování národní ekonomiky poskytuje **národní účetnictví**. České národní účty jsou sestavovány podle mezinárodního standardu ESA 1995. Systém národních účtů se pomocí statistických metod, agregačních postupů a makroekonomických ukazatelů na základě účetních předpisů snaží o popis ekonomických jevů a procesů, které charakterizují fungování národního hospodářství.

Národní účetnictví zachycuje vztahy mezi subjekty na území daného státu a pro jeho naplnění je třeba zjistit údaje z podniků, bank, domácností a dalších institucí. K tomu se používá statistiky a v tomto smyslu je národní účetnictví statistickým modelem národního hospodářství. Základními zdroji dat pro národní účty jsou údaje z účetních výkazů, statistických zjišťování a údaje od orgánů státní správy (od České

národní banky, Ministerstva financí ČR, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Fondu národního majetku, Pozemkového fondu a dalších) a kvalifikované odhady.

Východiskem pro národní účetnictví je analýza produkce. **Produkce** je tvorbou hodnoty na základě činností považovaných za produktivní v národním hospodářství jako celku. Produktivní činností je taková společensky organizovaná činnost, jejímž cílem je tvorba zboží a služeb k běžnému směňování na trhu nebo, pokud se na trhu běžně nesměňují, jsou produkovány na základě využití výrobních faktorů, které se na trhu běžně směňují.

Při sledování tvorby výrobků národním účetnictvím se vychází z koncepce, že hodnota vzniká ve výrobě u ekonomických subjektů – institucionálních jednotek, které ji tvoří. K tomu je třeba důsledně vymezit národní hospodářství jako systém strukturovaný na tyto jednotky. Jimiž mohou být výrobní podniky, banky, pojišťovny, státní a neziskové organizace i domácnosti, kteří se jako rezidenti sídlící na území státu podílejí na produktivní činnosti.

Problémem však bylo, jak posuzovat přínos každé jednotky k produkci, aby nedošlo k několikanásobnému započítávání hodnoty produkce, která pouze prochází ekonomickou jednotkou. Proto se pro měření skutečného přínosu ekonomické jednotky v jejím výstupu, který jako produkci s určitou hodnotou nabízí dalším jednotkám pro různé způsoby užití, používá koncepce přidané hodnoty, která se chápe jako hodnota nově vytvořená. Velikost přidané hodnoty se zjistí tak, že se od hodnoty celkové produkce jednotky odečte hodnota zboží a služeb, které byly nakoupeny, spotřebovány a přetvořeny v procesu produkce nových výrobků a služeb. Takto spotřebované zboží a služby jsou většinou nakoupeny od jiných jednotek a jejich hodnota představuje hodnotu mezispotřeby. Za jednotku, sektor i národní hospodářství to lze souhrnně zapsat jako : **PH = Hodnota celkové produkce – Hodnota mezispotřeby.**

Základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti celé ekonomiky je **hrubý domácí produkt (HDP)**. Jak z názvu vyplývá, je měřítkem produktu, ukazatelem nově vytvořené hodnoty (hrubá přidaná hodnota + čisté daně na produkty) a slouží k odhadu a srovnávání míry ekonomického rozvoje dané země.

K výpočtu hrubého domácího produktu se používají tři metody: výrobní, výdajová a důchodová. Sumarizaci přidané hodnoty za národní hospodářství vystihuje především **výrobní metoda** . Výpočet HDP touto metodou lze vyjádřit rovnicí :

HDP = Produkce – Mezi spotřeba + Daně z produktů – Dotace na produkty.

Hrubý domácí produkt (HDP) je měřítkem ekonomické výkonnosti. Představuje přidanou hodnotu veškerého vyrobeného zboží a služeb (je nutno odečíst meziprodukty, které se na přidané hodnotě nepodílejí) a dovoluje srovnávání hospodářského vývoje země v čase či mezi jednotlivými zeměmi.

LITERATURA

- [1] Benda, V. : *Novela DPH*, Metodické aktuality Svazu účetních 2/2005
- [2] Klabík, P. : *Zákon o dani z přidané hodnoty*, Praha : Eurounion Praha, 2005
- [3] Kovanicová, D. : *Abeceda účetních znalostí pro každého*, Praha : Trizonia, 1993
- [4] Macík K. : *Jak kalkulovat podnikové náklady*, Praha : Montanex, 1994
- [5] *Účetnictví 3/2006*, Praha : Bilance, 2006 (Prof.Ing.Stanislav Svoboda, DrSc.,
Vybrané problémy vnitropodnikového řízení)
- [6] *Účetnictví podnikatelů 2006*, Praha : Sagit, 2006

www.csu.statnisprava.cz

www.danovapriznani.cz

PŘÍLOHY

Příloha č.1 – Rozvaha v plném rozsahu

Příloha č.2 – Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu

Příloha č.3 – Daň z přidané hodnoty

Příloha č.4 – Příklady statistických výkazů pro výrobní podnik

Příloha č.5 – Výdajová metoda výpočtu HDP

Příloha č.6 – Důchodová metoda výpočtu HDP

Příloha č.7 – Srovnávání HDP ČR s EU 25

Příloha č.1

Rozvaha v plném rozsahu

Zpracováno v
souladu s
vyhláškou č.
500/2002 Sb. ve
znění pozdějších
předpisů

ROZVAHA (BALANCE)

ke dni .....

(v celých tisících Kč)

IČ

Obchodní firma
nebo jiný název
účetní jednotky

Sídlo, bydliště
nebo místo
podnikání účetní
jednotky

označení a	AKTIVA b	řádek c	Běžné účetní období			Min.úč. období
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4
	AKTIVA CELKEM (ř. 02 + 03 + 31 + 63)	001	0	0	0	0
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	002	0	0	0	0
B.	Dlouhodobý majetek (ř. 04 + 13 + 23)	003	0	0	0	0
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek (ř.05 až 12)	004	0	0	0	0
B. I. 1	Zřizovací výdaje	005	0	0	0	0
2	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	006	0	0	0	0
3	Software	007	0	0	0	0
4	Ocenitelná práva	008	0	0	0	0
5	Goodwill	009	0	0	0	0
6	Jiný dlouhodobý nehmotný majetek	010	0	0	0	0
7	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	011	0	0	0	0
8	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	012	0	0	0	0
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek (ř.14 až 22)	013	0	0	0	0
B. II. 1	Pozemky	014	0	0	0	0
2	Stavby	015	0	0	0	0
3	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	016	0	0	0	0
4	Pěstitelské celky trvalých porostů	017	0	0	0	0
5	Základní stádo a tažná zvířata	018	0	0	0	0
6	Jiný dlouhodobý hmotný majetek	019	0	0	0	0
7	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	020	0	0	0	0
8	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	021	0	0	0	0
9	Oceňovací rozdíl k nabytému majetku	022	0	0	0	0
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek (ř. 24 až 30)	023	0	0	0	0
B. III. 1	Podíly v ovládaných a řízených osobách	024	0	0	0	0
2	Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	025	0	0	0	0
3	Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly	026	0	0	0	0
4	Půjčky a úvěry - ovládající a řídící osoba, podstatný vliv	027	0	0	0	0
5	Jiný dlouhodobý finanční majetek	028	0	0	0	0
6	Požizovaný dlouhodobý finanční majetek	029	0	0	0	0
7	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	030	0	0	0	0
C.	Oběžná aktiva (ř. 32 + 39 + 48 + 58)	031	0	0	0	0
C. I.	Zásoby (ř.33 až 38)	032	0	0	0	0

C. I.	1	Materiál	033	0	0	0	0
	2	Nedokončená výroba a polotovary	034	0	0	0	0
	3	Výrobky	035	0	0	0	0
	4	Zvířata	036	0	0	0	0
	5	Zboží	037	0	0	0	0
	6	Poskytnuté zálohy na zásoby	038	0	0	0	0
C. II.		Dlouhodobé pohledávky (ř. 40 až 47)	039	0	0	0	0
C. II.	1	Pohledávky z obchodních vztahů	040	0	0	0	0
	2	Pohledávky - ovládající a řídicí osoba	041	0	0	0	0
	3	Pohledávky - podstatný vliv	042	0	0	0	0
	4	Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení	043	0	0	0	0
	5	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	044	0	0	0	0
	6	Dohadné účty aktivní	045	0	0	0	0
	7	Jiné pohledávky	046	0	0	0	0
	8	Odložená daňová pohledávka	047	0	0	0	0
C. III.		Krátkodobé pohledávky (ř. 49 až 57)	048	0	0	0	0
C. III.	1	Pohledávky z obchodních vztahů	049	0	0	0	0
	2	Pohledávky - ovládající a řídicí osoba	050	0	0	0	0
	3	Pohledávky - podstatný vliv	051	0	0	0	0
	4	Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení	052	0	0	0	0
	5	Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	053	0	0	0	0
	6	Stát - daňové pohledávky	054	0	0	0	0
	7	Krátkodobé poskytnuté zálohy	055	0	0	0	0
	8	Dohadné účty aktivní	056	0	0	0	0
	9	Jiné pohledávky	057	0	0	0	0
C. IV.		Krátkodobý finanční majetek (ř. 59 až 62)	058	0	0	0	0
C. IV.	1	Peníze	059	0	0	0	0
	2	Účty v bankách	060	0	0	0	0
	3	Krátkodobý cenné papíry a podíly	061	0	0	0	0
	4	Požizovaný krátkodobý finanční majetek	062	0	0	0	0
D. I.		Časové rozlišení (ř. 64 až 66)	063	0	0	0	0
D. I.	1	Náklady příštích období	064	0	0	0	0
	2	Komplexní náklady příštích období	065	0	0	0	0
	3	Příjmy příštích období	066	0	0	0	0

označ	PASIVA	řádek	Běž.úč. období	Min.úč. období
a	b	c	5	6
	PASIVA CELKEM (ř. 68 + 85 + 118)	067	0	0
A.	Vlastní kapitál (ř. 69 + 73 + 78 + 81 + 84)	068	0	0
A. I.	Základní kapitál (ř. 70 až 72)	069	0	0
	1 Základní kapitál	070	0	0
	2 Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly (-)	071	0	0
	3 Změny základního kapitálu	072	0	0
A. II.	Kapitálové fondy (ř. 74 až 77)	073	0	0
A. II. 1	Emisní ážio	074	0	0
	2 Ostatní kapitálové fondy	075	0	0
	3 Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	076	0	0

	4	Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách	077	0	0
A. III.		Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	078	0	0
		(ř. 79 + 80)			
A. III.	1	Zákonný rezervní fond / Nedělitelný fond	079	0	0
	2	Statutární a ostatní fondy	080	0	0
A. IV.		Výsledek hospodaření minulých let (ř. 82 + 83)	081	0	0
A. IV.	1	Nerozdělený zisk minulých let	082	0	0
	2	Neuhrazená ztráta minulých let	083	0	0
A. V.		Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)	084	0	0
		/ř.01 - (+ 69 + 73 + 78 + 81 + 85 + 118)/			
B.		Cizí zdroje (ř. 86 + 91 + 102 + 114)	085	0	0
B. I.		Rezervy (ř. 87 až 90)	086	0	0
B. I.	1	Rezervy podle zvláštních právních předpisů	087	0	0
	2	Rezerva na důchody a podobné závazky	088	0	0
	3	Rezerva na daň z příjmů	089	0	0
	4	Ostatní rezervy	090	0	0
B. II.		Dlouhodobé závazky (ř. 92 až 101)	091	0	0
B. II.	1	Závazky z obchodních vztahů	092	0	0
	2	Závazky - ovládající a řídicí osoba	093	0	0
	3	Závazky - podstatný vliv	094	0	0
	4	Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení	095	0	0
	5	Dlouhodobé přijaté zálohy	096	0	0
	6	Vydané dluhopisy	097	0	0
	7	Dlouhodobé směnky k úhradě	098	0	0
	8	Dohadné účty pasivní	099	0	0
	9	Jiné závazky	100	0	0
	10	Odložený daňový závazek	101	0	0
B. III.		Krátkodobé závazky (ř. 103 až 113)	102	0	0
B. III.	1	Závazky z obchodních vztahů	103	0	0
	2	Závazky - ovládající a řídicí osoba	104	0	0
	3	Závazky - podstatný vliv	105	0	0
	4	Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení	106	0	0
	5	Závazky k zaměstnancům	107	0	0
	6	Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	108	0	0
	7	Stát - daňové závazky a dotace	109	0	0
	8	Krátkodobé přijaté zálohy	110	0	0
	9	Vydané dluhopisy	111	0	0
	10	Dohadné účty pasivní	112	0	0
	11	Jiné závazky	113	0	0
B. IV.		Bankovní úvěry a výpomoci (ř. 115 až 117)	114	0	0
B. IV.	1	Bankovní úvěry dlouhodobé	115	0	0
	2	Krátkodobé bankovní úvěry	116	0	0
	3	Krátkodobé finanční výpomoci	117	0	0
C. I.		Časové rozlišení (ř. 119 + 120)	118	0	0
C. I.	1	Výdaje příštích období	119	0	0
	2	Výnosy příštích období	120	0	0

Formulář zpracovala ASPEKT HM, daňová, účetní a auditorská kancelář, Bělohorská 39, Praha 6-Břevnov, www.aspekthm.cz

Zdroj : www.danovaprizenani.cz

Obsahové vymezení některých položek rozvahy :

Aktiva

Pohledávky za upsaný základní kapitál

Položka „A. Pohledávky za upsaný základní kapitál“ obsahuje pohledávky za upisovateli, společníky a členy družstva plynoucí z povinnosti splatit vklad do základního kapitálu a upsané nesplacené akcie.

Dlouhodobý nehmotný majetek

Položka „B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek“ obsahuje zejména zřizovací výdaje, nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, ocenitelná práva a goodwill s dobou použitelnosti delší než jeden rok a od výše ocenění určené účetní jednotkou, s výjimkou goodwillu, a při splnění podmínek dále stanovených a při splnění povinností stanovených zákonem, zejména respektováním principu významnosti a věrného a poctivého zobrazení majetku. Dobou použitelnosti se rozumí doba, po kterou je majetek využitelný pro současnou nebo uchovatelný pro další činnost nebo může sloužit jako podklad nebo součást zdokonalovaných nebo jiných postupů a řešení včetně doby ověřování nehmotných výsledků.

Položka „B.I.1. Zřizovací výdaje“ – zřizovacími výdaji je souhrn výdajů vynaložených na založení účetní jednotky do okamžiku jejího vzniku, zejména soudní a správní poplatky, výdaje na pracovní cesty, odměny za zprostředkování a poradenské služby a nájemné. Zřizovací výdaje se odepisují nejvýše podobu pěti let. Zřizovacími výdaji nejsou zejména výdaje na pořízení dlouhodobého majetku a zásob, na reprezentaci nebo výdaje související s přeměnou společnosti nebo družstva.

Položky „B.I.2. Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje“ a „B.I.3. Software“ obsahují takové výsledky a software, které jsou buď vytvořeny vlastní činností k obchodování s nimi a nebo nabyty od jiných osob.

Položka „B.I.4. Ocenitelná práva“ – jsou to zejména předměty průmyslového a obdobného vlastnictví, výsledky duševní tvůrčí činnosti a práva podle zvláštních právních předpisů (např. o ochraně průmyslových vzorů, o vynálezech, o ochranných známkách).

Položka „B.I.5. Goodwill“ – kladný nebo záporný rozdíl mezi oceněním podniku, nebo jeho části ve smyslu obchodního zákoníku, nabytého zejména koupí, vkladem nebo oceněním majetku a závazků v rámci přeměn společnosti. Goodwill se

odepisuje rovnoměrně šedesát měsíců od nabytí podniku nebo jeho části nebo od rozhodného dne přeměny do nákladů a záporný goodwill do výnosů. O případnou následnou změnu kupní ceny podniku nebo jeho části se upraví hodnota goodwillu nebo záporného goodwillu, a to beze změny odepisování.

Položka „B.I.6. Jiný dlouhodobý nehmotný majetek“ obsahuje dlouhodobý nehmotný majetek nevykazovaný v ostatních položkách dlouhodobého nehmotného majetku, zejména povolenky na emise a preferenční limity.

Položka „B.I.7. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek“ obsahuje pořizovaný dlouhodobý nehmotný majetek po dobu jeho pořizování do uvedení do stavu způsobilého k užívání.

Položka „B.I.8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek“ obsahuje krátkodobé a dlouhodobé zálohy poskytnuté na pořízení dlouhodobého nehmotného majetku.

Dlouhodobý hmotný majetek

Položka „B.II.1. Pozemky“ obsahuje pozemky bez ohledu na výši ocenění, pokud nejsou zbožím.

Položka „B.II.2. Stavby“ obsahuje bez ohledu na výši ocenění a dobu použitelnosti stavby včetně budov, důlní díla a důlní stavby pod povrchem, vodní díla, otvírky nových lomů, pískoven a hlinišť, technické rekultivace, byty a nebytové prostory.

Položka „B.II.3. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí“ obsahuje předměty z drahých kovů bez ohledu na výši ocenění, samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením s dobou použitelnosti delší než jeden rok a od výše ocenění určené účetní jednotkou a to při splnění povinností stanovených zákonem. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením s dobou použitelnosti delší než jeden rok nevykázané v této položce se považují za drobný hmotný majetek, o kterém účetní jednotka účtuje jako o zásobách.

Položka „B.II.6. Jiný dlouhodobý hmotný majetek“ obsahuje bez ohledu na výši ocenění ložiska nevyhrazeného nerostu nebo jejich části, umělecká díla, která nejsou součástí stavby, sbírky, movité kulturní památky, předměty kulturní hodnoty a obdobné movité věci.

Položka „B.II.7. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek“ obsahuje pořizovaný dlouhodobý hmotný majetek po dobu jeho pořizování do uvedení do stavu způsobilého k užívání.

Položka „B.II.8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek“ obsahuje krátkodobé a dlouhodobé zálohy poskytnuté na pořízení dlouhodobého hmotného majetku.

Položka „B.II.9. Oceňovací rozdíl k nabytému majetku“ obsahuje kladný (aktivní) nebo záporný (pasivní) rozdíl mezi oceněním podniku nebo jeho části nabytého zejména koupí, vkladem nebo oceněním majetku a závazků v rámci přeměn společnosti, s výjimkou změny právní formy, a souhrnem ocenění jeho jednotlivých složek majetku v účetnictví prodávající, vkládající nebo zanikající účetní jednotky sníženým o převzaté závazky. Aktivní oceňovací rozdíl k nabytému majetku se odepisuje rovnoměrně sto osmdesát měsíců od nabytí podniku nebo jeho části nebo od rozhodného dne přeměny do nákladů. Pasivní oceňovací rozdíl k nabytému majetku se odepisuje rovnoměrně sto osmdesát měsíců od nabytí podniku nebo jeho části nebo od rozhodného dne přeměny do výnosů. Neodepsaná část aktivního nebo pasivního oceňovacího rozdílu k nabytému majetku se jednorázově odepíše při vyřazení poslední složky dlouhodobého nehmotného nebo hmotného majetku. O případnou následnou změnu kupní ceny podniku nebo jeho části se upraví hodnota aktivního nebo pasivního oceňovacího rozdílu k nabytému majetku, a to beze změny doby odepisování.

Dlouhodobý finanční majetek

Položka „B.III.3. Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly“ obsahuje zejména podíly, které nepředstavují podíl v ovládaných a řízených osobách nebo podíl v účetních jednotkách pod podstatným vlivem, dluhové cenné papíry, nichž má účetní jednotka záměr a schopnost držet je do splatnosti, a dále ostatní dlouhodobé cenné papíry, u nichž zpravidla v okamžiku pořízení není znám záměr účetní jednotky. Dluhovým cenným papírem se rozumí cenný papír úvěrové povahy, například dluhopis s pevnou úrokovou sazbou, dluhopis, kdy je úrokový výnos stanoven rozdílem mezi jmenovitou hodnotou a jeho nižším emisním kursem, a směnka.

Položka „B.III.4. Půjčky a úvěry – ovládající a řídicí osoba, podstatný vliv“ obsahuje zejména poskytnuté dlouhodobé půjčky a úvěry ovládaným a řízeným osobám a účetním jednotkám pod podstatným vlivem, poskytnuté dlouhodobé půjčky a úvěry

mezi ovládanými a řízenými osobami a účetními jednotkami pod podstatným vlivem a poskytnuté dlouhodobé půjčky a úvěry ovládajícím a řídicím osobám a účetním jednotkám uplatňujícím podstatný vliv.

Zásoby

Položka „C.I.1. Materiál“ obsahuje suroviny, tj. základní materiál, které při výrobním procesu přecházejí zcela nebo zčásti do výrobku a tvoří jeho podstatu, dále pomocné látky, které přecházejí také přímo do výrobku, netvoří však jeho podstatu, látky, kterých je zapotřebí pro zajištění provozu účetní jednotky, náhradní díly, obaly a obalové materiály, další movité věci s dobou použitelnosti jeden rok a kratší bez ohledu na výši ocenění.

Položka „C.I.2. Nedokončená výroba a polotovary“ obsahuje produkty, které prošly jedním nebo několika výrobními stupni a nejsou již materiálem, nejsou však dosud hotovým výrobkem, nedokončené výkony jiných činností, při nichž nevznikají hmotné produkty, odděleně evidované produkty, to je polotovary, které dosud neprošly všemi výrobními stupni a budou dokončeny nebo zkompletovány do hotových výrobků v dalším výrobním procesu účetní jednotky.

Položka „C.I.3. Výrobky“ obsahuje věci vlastní výroby určené k prodeji nebo ke spotřebě uvnitř účetní jednotky.

Položka „C.I.5. Zboží“ obsahuje movité věci nabyté za účelem prodeje, pokud účetní jednotka s těmito věcmi obchoduje. Položka obsahuje dále výrobky vlastní výroby, které byly aktivovány a předány do vlastních prodejen. Položka obsahuje též nemovitosti, které účetní jednotka, jejíž předmětem činnosti je nákup a prodej nemovitostí, nakupuje za účelem prodeje a sama je nepoužívá, nepronajímá a neprovádí na nich technické zhodnocení.

Dlouhodobé pohledávky

Položka „C.II. Dlouhodobé pohledávky“ obsahuje pohledávky, které v okamžiku, ke kterému je účetní závěrka sestavena, mají dobu splatnosti delší než jeden rok, a odloženou daňovou pohledávku.

Položka „C.II.1. Pohledávky z obchodních vztahů“ obsahuje u všech účetních jednotek zejména pohledávky z obchodních vztahů a cenné papíry předané bance k eskontu.

Položka „C.II.6. Dohadné účty aktivní“ obsahuje částky pohledávek stanovené podle smluv, u kterých se očekává splatnost delší než jeden rok, které nejsou doloženy veškerými potřebnými doklady, a tedy není známa jejich přesná výše.

Položka „C.II.7. Jiné pohledávky“ obsahuje u všech účetních jednotek zejména dlouhodobé pohledávky za zaměstnanci, pohledávky z prodeje podniku nebo jeho části, pohledávky u pronájmu podniku nebo jeho části, nakoupené opce, pohledávky z titulu náhrady mank a škod a dlouhodobé pohledávky z vydaných dluhopisů.

Krátkodobé pohledávky

Položka „C.III. Krátkodobé pohledávky“ obsahuje pohledávky, které v okamžiku, ke kterému je účetní závěrka sestavena, mají dobu splatnosti jeden rok a kratší.

Krátkodobý finanční majetek

Položka „C.IV.1. Peníze“ obsahuje zejména peníze v pokladně a ceniny, popřípadě peníze na cestě vztahující se k této položce.

Položka „C.IV.2. Účty v bankách“ obsahuje peněžní zůstatky na bankovních účtech, popřípadě peníze na cestě vztahující se k této položce. Pokud banka umožňuje, aby byl ke konci rozvahového dne vykázán pasivní zůstatek u běžného účtu, pak je tento zůstatek obsahem položky „B.IV.2 Krátkodobé bankovní úvěry“.

Položka „C.IV.3. Krátkodobé cenné papíry a podíly“ obsahuje zejména cenné papíry, které účetní jednotka určila k obchodování s cílem dosahovat zisk z cenových rozdílů v krátkodobém horizontu, nejvýše dvanáct měsíců, dluhové cenné papíry se splatností jeden rok a kratší, u nichž má účetní jednotka úmysl a schopnost držet je do splatnosti, a ostatní krátkodobé cenné papíry a podíly, u nichž zpravidla v okamžiku pořízení není znám záměr účetní jednotky. Vykazují se zde i nakoupené opční listy.

Časové rozlišení v aktivech rozvahy

Položka „D.I. Časové rozlišení“ obsahuje tituly časového rozlišení, které mají aktivní zůstatek. Hlediskem pro účtování a vykazování účetních případů časového rozlišení je skutečnost, že jsou současně známy jejich účel (věcné vymezení), částka a období, kterých se týkají.

Položka „D.I.1. Náklady příštích období“ obsahuje výdaje, které se týkají nákladů příštích účetních období.

Položka D.I.2. Komplexní náklady příštích období“ obsahuje položky, které se týkají nákladů příštích účetních období a které se souhrnně vztahují k danému účelu.

Položka „D.I.3. Příjmy příštích období“ obsahuje částky účetní jednotkou nepřijaté, které časově a věcně souvisejí s výnosy běžného účetního období a nejsou účtovány přímo na účtech pohledávek za právnickými a fyzickými osobami.

Pasiva

Základní kapitál

Položka „A.I.1. Základní kapitál“ obsahuje zapsaný základní kapitál obchodních společností, zapsané i nezapsané kmenové jmění státních podniků, zapsaný i nezapsaný základní kapitál družstev, základní kapitál obchodních společností povinně nezapisovaný. Tato položka obsahuje též u fyzické osoby rozdíl mezi majetkem určeným k podnikání a závazky plynoucími z podnikání při zohledňování účtování o reálných hodnotách v příslušné položce vlastního kapitálu.

Položka „A.I.3. Změny základního kapitálu“ obsahuje změny základního kapitálu vykazované příslušnými obchodními společnostmi před zápisem změn základního kapitálu do obchodního rejstříku.

Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku

Položka „A.III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku“ obsahuje fondy vytvářené podle obchodního zákoníku, popřípadě stanov, společenské smlouvy, zakladatelské smlouvy, zakladatelské listiny nebo podle zákona o státním podniku.

Výsledek hospodaření běžného účetního období

Položka „A.V. Výsledek hospodaření běžného účetního období“ se musí rovnat položce „*** Výsledek hospodaření za běžné účetní období“ uvedené ve výkazu zisku a ztráty.

Rezervy

Položka „B.I. Rezervy“ obsahuje rezervy podle zvláštních předpisů, rezervu na důchody a podobné závazky, rezervu na daň z příjmu a ostatní rezervy. Rezerva na důchody a podobné závazky se vykazuje, pokud účetní jednotka vytváří tuto rezervu na základě povinnosti vyplácet zaměstnancům důchody nebo podobné požitky uložené jí smlouvou nebo právním předpisem. Rezerva na daň z příjmů se vykazuje v případě, kdy

okamžik sestavení účetní závěrky předchází okamžiku řádného vyčíslení daňové povinnosti.

Položka „B.I.4. Ostatní rezervy“ obsahuje zejména rezervu na garanční opravy a rezervu na restrukturalizaci, kterou lze tvořit a čerpat pouze na přímé náklady nezbytně nutné k uskutečnění programu restrukturalizace, které nesouvisí s pokračujícími aktivitami účetní jednotky.

Dlouhodobé závazky

Položka „B.II. Dlouhodobé závazky“ obsahuje závazky, které v okamžiku, ke kterému je účetní závěrka sestavena, mají dobu splatnosti delší než jeden rok, a odložený daňový závazek.

Položka „B.II.1. Závazky z obchodních vztahů“ obsahuje u všech účetních jednotek zejména závazky z obchodních vztahů, závazky plynoucí ze směnek, prostřednictvím nichž má být placeno.

Položka „B.II.6. Vydané dluhopisy“ obsahuje závazky emitenta z titulu vydaných dluhopisů po odečtení vlastních dluhopisů.

Položka „B.II.8. Dohadné účty pasivní“ obsahuje částky závazků stanovené podle smluv, u kterých se očekává splatnost delší než jeden rok, které nejsou doloženy veškerými potřebnými doklady, a tedy není známa jejich přesná výše.

Položka „B.II.9. Jiné závazky“ obsahuje u všech účetních jednotek zejména dlouhodobé závazky z nájmu podniku nebo jeho části, závazky z koupě podniku nebo jeho části a prodané opce.

Krátkodobé závazky

Položka „B.III. Krátkodobé závazky“ obsahuje závazky, které v okamžiku, ke kterému je účetní závěrka sestavena, mají dobu splatnosti jeden rok a kratší.

Položka „B.III.5. Závazky k zaměstnancům“ obsahuje u všech účetních jednotek zejména závazky z pracovněprávních vztahu k zaměstnancům, popřípadě jiným fyzickým osobám, s výjimkou závazků ke společníkům ve společnostech s ručením omezeným a komanditistům komanditních společností a členům družstev ze závislé činnosti.

Položka „B.III.6. Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění“ obsahuje u všech účetních jednotek závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění k příslušným institucím jak v zákonné výši, tak z dobrovolného plnění.

Časové rozlišení v pasivech rozvahy

Položka „C.I. Časové rozlišení“ obsahuje tituly časového rozlišení, které mají pasivní zůstatek. Hlediskem pro účtování a vykazování účetních případů časového rozlišení je skutečnost, že jsou současně známy jejich účel (věcné vymezení), částka a období, kterých se týkají.

Položka „C.I.1. Výdaje příštích období“ obsahuje náklady, které souvisejí s běžným účetním obdobím, avšak výdaj na ně nebyl dosud uskutečněn.

Položka „C.I.2. Výnosy příštích období“ obsahuje příjmy, které věcně patří do výnosů v příštích účetních obdobích.

Příloha č.2

Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu

Označení		TEXT	Číslo řádku	Skutečnost v účetním období	
				sledo vané m	minulé m
a	b	c	1	2	
I.	Tržby za prodej zboží	01	0	0	
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	02	0	0	
+	Obchodní marže (ř. 01-02)	03	0	0	
II.	Výkony (ř. 05+06+07)	04	0	0	
II. 1	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	05	0	0	
2	Změna stavu zásob vlastní činnosti	06	0	0	
3	Aktivace	07	0	0	
B.	Výkonová spotřeba (ř. 09+10)	08	0	0	
B. 1	Spotřeba materiálu a energie	09	0	0	
B. 2	Služby	10	0	0	
+	Přidaná hodnota (ř. 03+04-08)	11	0	0	
C.	Osobní náklady	12	0	0	
C. 1	Mzdové náklady	13	0	0	
C. 2	Odměny členům orgánů společnosti a družstva	14	0	0	
C. 3	Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	15	0	0	
C. 4	Sociální náklady	16	0	0	
D.	Daně a poplatky	17	0	0	
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	18	0	0	
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu (ř.20 + 21)	19	0	0	
III. 1	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	20	0	0	
2	Tržby z prodeje materiálu	21	0	0	
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu (ř. 23+24)	22	0	0	
F. 1	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	23	0	0	
F. 2	Prodaný materiál	24	0	0	
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období	25	0	0	
IV.	Ostatní provozní výnosy	26	0	0	

Zpracováno v
souladu s vyhláškou
č. 500/2002 Sb. ve
znění pozdějších
předpisů

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

ke dni 31.12.2006

(v celých tisících Kč)

IČ

Obchodní
firma nebo jiný
název účetní
jednotky

Sídlo, bydliště
nebo místo
podnikání
účetní
jednotky

H.	Ostatní provozní náklady	27	0	0
V.	Převod provozních výnosů	28	0	0
I.	Převod provozních nákladů	29	0	0
*	Provozní výsledek hospodaření /(ř.11-12-17-18+19-22-25+26-27+(-28)-(-29)/	30	0	0
VI.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	31	0	0
J.	Prodané cenné papíry a podíly	32	0	0
VII.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku (ř.34 + 35 + 36)	33	0	0
VII. 1	Výnosy z podílů v ovládaných a řízených osobám a v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	34	0	0
VII. 2	Výnosy z ostatních dlouhodobých cenných papírů a podílů	35	0	0
VII. 3	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	36	0	0
VIII.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	37	0	0
K.	Náklady z finančního majetku	38	0	0
IX.	Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů	39	0	0
L.	Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů	40	0	0
M.	Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti	41	0	0
X.	Výnosové úroky	42	0	0
N.	Nákladové úroky	43	0	0
XI.	Ostatní finanční výnosy	44	0	0
O.	Ostatní finanční náklady	45	0	0
XII.	Převod finančních výnosů	46	0	0
P.	Převod finančních nákladů	47	0	0
*	Finanční výsledek hospodaření /(ř.31-32+33+37-38+39-40-41+42-43+44-45-(-46)+(-47)/	48	0	0
Q.	Daň z příjmů za běžnou činnost (ř. 50 + 51)	49	0	0
Q. 1	-splatná	50	0	0
Q. 2	-odložená	51	0	0
**	Výsledek hospodaření za běžnou činnost (ř. 30 + 48 - 49)	52	0	0
XIII.	Mimořádné výnosy	53	0	0
R.	Mimořádné náklady	54	0	0
S.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti (ř. 56 + 57)	55	0	0
S. 1	-splatná	56	0	0
S. 2	-odložená	57	0	0
*	Mimořádný výsledek hospodaření (ř. 53 - 54 -55)	58	0	0
T.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům (+/-)	59	0	0
***	Výsledek hospodaření za účetní období (+/-) (ř.52 + 58 - 59)	60	0	0
****	Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-) (ř. 30 + 48 + 53 - 54)	61	0	0

Formulář zpracovala ASPEKT HM, daňová, účetní a auditorská kancelář, Bělohorská 39, Praha 6-Břevnov, www.aspekthm.cz

Zdroj : www.danovaprznani.cz

Obsahové vymezení některých položek výkazu zisku a ztráty :

Osobní náklady

Položka „C. Osobní náklady“ obsahuje mzdové náklady, včetně příjmů společníků a členů družstva ze závislé činnosti, odměny členům orgánů společnosti a

družstva, náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění zákonné i ostatní a sociální náklady zákonné a ostatní, včetně sociálních nákladů fyzické osoby.

Daně a poplatky

Položka „D. Daně a poplatky“ obsahuje veškeré daně a poplatky zaúčtované účetní jednotkou jako náklady s výjimkou daně z příjmů.

Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období

Položka „G. Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období“ obsahuje rozdíl mezi konečným a počátečním stavem rezerv, opravných položek a komplexních nákladů příštích období; tato položka může mít i zápornou hodnotu.

Ostatní provozní výnosy

Položka „IV. Ostatní provozní výnosy“ obsahuje zejména smluvní pokuty a úroky z prodlení, výnosy z postoupených pohledávek a výnosy z odepsaných pohledávek, inventarizační rozdíly, přijaté dotace k úhradě nákladů a pojistná plnění, která nejsou uvedena v položce „XIII. Mimořádné výnosy“.

Ostatní provozní náklady

Položka „H. Ostatní provozní náklady“ obsahuje zejména poskytnuté dary, smluvní pokuty a úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále, odpis pohledávek, pojistné vztahující se k provozní činnosti, inventarizační rozdíly a škody v provozní oblasti. Škodou se v tomto případě rozumí fyzické znehodnocení, to je neodstranitelné poškození nebo zničení, dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku a zásob, a to z objektivních i subjektivních příčin.

Výnosy z dlouhodobého finančního majetku

Položka „VII. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku“ obsahuje zejména dividendy, podíly na zisku, úrokové výnosy u dluhových cenných papírů ve věcné a časové souvislosti, u dluhopisů a pevnou úrokovou sazbou držených do splatnosti rozdíl mezi pořizovací cenou bez kuponu a jmenovitou hodnotou dluhopisu ve věcné a časové souvislosti, u dluhopisů, jejichž úrokový výnos je stanoven rozdílem mezi jmenovitou hodnotou a nižším emisním kursem, rozdíl mezi pořizovací cenou a jmenovitou hodnotou.

Náklady z finančního majetku

Položka „K. Náklady z finančního majetku“ obsahuje například u dluhopisů s pevnou úrokovou sazbou držených do splatnosti rozdíl mezi pořizovací cenou bez kuponu a jmenovitou hodnotou ve věcné a časové souvislosti.

Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti

Položka „M. Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti“ obsahuje rozdíl mezi konečným a počátečním stavem rezerv a opravných položek ve finanční oblasti; tato položka může mít i zápornou hodnotu.

Výnosové úroky, nákladové úroky

Položka „X. Výnosové úroky“ a položka „N. Nákladové úroky“ obsahuje úroky vykázané ve věcné a časové souvislosti; do příslušné položky patří i úroky, které nebyly zahrnuty do bankovního vyúčtování.

Ostatní finanční výnosy

Položka „XI. Ostatní finanční výnosy“ obsahuje zejména kursově ziskové a nároky na náhrady mank a schodků na finančním majetku.

Ostatní finanční náklady

Položka „O. Ostatní finanční náklady“ obsahuje zejména kursově ztrátové, manka, schodky a škody na finančním majetku a bankovní výlohy.

Mimořádné výnosy

Položka „XIII. Mimořádné výnosy“ obsahuje výnosy z operací zcela mimořádných vzhledem k běžné činnosti účetní jednotky, jakož i výnosy z mimořádných událostí nahodile se vyskytujících.

Mimořádné náklady

Položka „R. Mimořádné náklady“ obsahuje náklady z operací zcela mimořádných vzhledem k běžné činnosti účetní jednotky, jakož i náklady z mimořádných událostí nahodile se vyskytujících.

Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům

Položka „T. Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům“ obsahuje nárok na podíl na zisku nebo povinnost úhrady ztráty vůči společníkům veřejné obchodní společnosti a komplementářům komanditní společnosti.

Výsledky hospodaření

Položka „* Provozní výsledek hospodaření“ zahrnuje položky „I. Tržby za prodej zboží“ až „I. Převod provozních nákladů“.

Položka „* Finanční výsledek hospodaření“ zahrnuje položky „VI. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů“ až „P. Převod finančních nákladů“.

Položka „** Výsledek hospodaření za běžnou činností“ je součtem položek „* Provozní výsledek hospodaření“ a „* Finanční výsledek hospodaření“ sníženým o položku „Q. daň z příjmů za běžnou činnost“.

Položka „* Mimořádný výsledek hospodaření“ je rozdílem položky „XIII. Mimořádné výnosy“ a součtu položek „R. Mimořádné náklady“ a „S. Daň z příjmů z mimořádné činnosti“.

Položka „*** Výsledek hospodaření za účetní období“ je součtem položek „** Výsledek hospodaření za běžnou činnost“ a „* Mimořádný výsledek hospodaření“ sníženým o položku „T. Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům“.

Položka „**** Výsledek hospodaření před zdaněním“ je součtem položek „* Provozní výsledek hospodaření“, „* Finanční výsledek hospodaření“ a položky „XIII. Mimořádné výnosy“ sníženým o položku „R. Mimořádné náklady“.

Příloha č.3

Daň z přidané hodnoty

Od 1.5.2004, kdy vstoupila Česká Republika do Evropské unie, začal platit zákon č.235/2004 Sb.ze dne 22.4.2004, O DANI Z PŘIDANÉ HODNOTY (dále jen zákon o DPH). Jednalo se o nový zákon, kterým bylo dosaženo slučitelnosti právní úpravy pro uplatňování této daně v ČR s předpisy platnými v Evropské unii, až na některé výjimky, které si Česká Republika vyjednala v přístupové smlouvě a některé nepřesnosti, které vznikly nepřesným překladem nebo interpretací příslušných předpisů ES.

Ve schváleném znění zákona však byla celá řada sporných nebo nejednoznačných ustanovení, která byla v průběhu roku 2004 řešena metodickými výklady Ministerstva financí. Řada z nich byla upravena novelou zákona o DPH, která byla definitivně schválena v listopadu 2004 jako součást zákona č.635/2004 Sb., tj. byla zařazena jako část desátá zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o správních poplatcích a nabyla účinnosti od 1.1.2005. V této novele, která nepřináší zásadní koncepční změny systému DPH, který začal platit od 1.5.2004, jsou provedeny jak dílčí věcné změny, tak změny legislativně technické.

Osobou povinnou k dani je právnická nebo fyzická osoba, která uskutečňuje samostatně ekonomické činnosti. Tyto osoby se stávají plátcí ze zákona nebo dobrovolně, pokud v tuzemsku provádějí ekonomickou činnost a nebo jim bude zákon ukládat povinnost přiznat a zaplatit ve stanovených případech daň v tuzemsku. Ekonomickou činností se rozumí soustavná činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby a dále činnosti vykonávané podle zvláštních právních předpisů jako nezávislé činnosti, a to vykonávané za účelem získání příjmů. Ekonomickou činností je tedy bezpochyby podnikání, ale i samostatné výdělečné činnosti. Osobou povinnou k dani jsou i právnické osoby, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání, pokud provádějí ekonomické činnosti. Specifické postavení mezi těmito neziskovými organizacemi mají tzv. veřejnoprávní subjekty. Takovýmto subjektem je stát a jeho organizační složky, kraje, obce, odborové organizace, církve a náboženské společnosti nebo církevní instituce. Za osobu povinnou k dani se veřejnoprávní subjekt považuje vždy, když uskutečňuje činnosti uvedené v příloze č.3. Pokud veřejnoprávní

subjekty vykonávají pouze činnost při výkonu působnosti v oblasti veřejné správy, nejsou považovány za osoby povinné k dani.

Osobou povinnou k dani se stává osoba, která má sídlo, místo podnikání nebo provozovnu v tuzemsku, jejíž obrat za 12 kalendářních měsíců přesáhne částku 1 000 000 Kč, a to od prvního dne třetího měsíce následujícího po měsíci, ve kterém překročila stanovený obrat (příjmy či výnosy za uskutečněná plnění). Tato osoba je povinna podat přihlášku k registraci do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, ve kterém překročila stanovený limit. Osoba povinná k dani, která uskutečňuje zdanitelná plnění nebo plnění osvobozená od daně s nárokem na odpočet daně, a uskutečňuje pořízení zboží z jiného členského státu, se stává plátcem dnem, kdy hodnota pořízeného zboží v úrovni bez daně v běžném kalendářním roce převýší stanovenou částku 326 000 Kč. Plátcem se stává tato osoba povinná k dani bez ohledu na to, že její obrat za uskutečněná plnění nepřesahuje obrat pro povinnost k registraci ve výši 1 000 000 za 12 měsíců. Daň musí tato osoba, která se stane plátcem, přiznat již z pořízeného zboží, jehož hodnotou překročí stanovený limit. Plátcem daně se stává osoba registrovaná v jiném členském státě, která nemá sídlo, místo podnikání nebo provozovnu v tuzemsku nebo zahraniční osoba povinná k dani, která uskuteční plnění s místem plnění v tuzemsku, i když zde nemá provozovnu, ale má povinnost přiznat a zaplatit daň z tohoto plnění. Tyto osoby se stávají plátcem ke dni uskutečnění tohoto plnění. Neplatí tedy pro ně limit obratu ve výši 1 000 000 Kč jako pro osoby povinné k dani se sídlem, místem podnikání nebo provozovnou v tuzemsku.

Zákon také umožňuje dobrovolnou registraci osobě povinné k dani. Tato osoba se může zaregistrovat v případě, že její obrat nedosahuje obratu pro povinnou registraci. Registrace plátce mu umožňuje vyšší obraty (vývozci, stavebniny a stavební firmy, zemědělci).

O zrušení registrace může plátce požádat nejdříve po uplynutí jednoho roku od data účinnosti uvedeného na osvědčení o registraci, pokud jeho obrat nepřesáhl za nejbližších předcházejících 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců částku 1 000 000 Kč. Plátce, který se zaregistroval dobrovolně, může požádat o zrušení registrace nejdříve ve třetím roce, kdy je plátcem a registrace mu bude zrušena k prvnímu dni čtvrtého roku.

DPH je určitá procentuální sazba, stanovená státem na podnikem produkovanou přidanou hodnotu. V ČR je základní sazba stanovena ve výši 19% a snížená sazba ve výši 5%.

U zboží je výchozí sazbou sazba daně základní, tj. 19% a pouze u zboží, které je uvedeno v příloze č.1 k zákonu, se uplatňuje snížená sazba daně. V příloze č.1, ve které novelou zákona nebyla provedena žádná změna, je uveden přehled výrobků, pro které platí snížená sazba daně.

U služeb je stejně jako u zboží výchozí sazbou sazba základní, tj. 19% a pouze u služeb, které jsou uvedeny v příloze č.2 k zákonu, která je novelou zákona uvedena v plném znění, se uplatňuje snížená sazba daně.

V zákoně o DPH je nadále vymezen základní okruh plnění, která jsou v tuzemsku osvobozena od daně. Od daně jsou osvobozeny poštovní služby, rozhlasové a televizní vysílání, finanční činnosti (spojené s cennými papíry, úvěry, směnárny), pojišťovací činnosti, převod staveb a pronájem pozemků po dvou letech po kolaudaci nebo nabytí majetku, výchova a vzdělávání, zdravotnické služby a zboží, sociální pomoc, loterie a jiné podobné hry, prodej podniku. Zvláštní kapitolou je vývoz zboží a služeb do zahraničí, který je osvobozen od DPH na výstupu.

Plátce je obecně povinen přiznat daň na výstupu ke dni uskutečnění zdanitelného plnění nebo ke dni přijetí platby, která se vztahuje k tomuto zdanitelnému plnění, podle toho, která skutečnost nastane dříve. Plátce musí vystavit daňový doklad nejpozději do 15 dnů ode dne uskutečnění plnění a do 15 dnů ode dne přijetí platby. Základním daňovým dokladem je běžný daňový doklad, který nemá striktně předepsanou formu, musí však obsahovat zákonem stanovené náležitosti, které jsou uvedeny v § 28 zákona o DPH. Od 1.1.2004 je možno na běžném daňovém dokladu uvádět daň třemi způsoby : v korunách a haléřích, zaokrouhlenou na desítky haléřů matematicky nebo zaokrouhlenou na padesátihaléře matematicky. Základ i daň musejí být na daňovém dokladu uváděny v Kč, i když je konečná platba např. v EUR.

Základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátce za uskutečněné zdanitelné plnění od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo případně od třetí osoby. Tato částka se snižuje o daň, tj. z částky bez daně se daň vypočte jako přírážka odpovídající příslušné sazbě daně. Daň je možno vypočítat jak z částky bez daně, tak i z částky včetně daně. Z částky bez daně se vypočte jako součin

této částky a koeficientu, který se vypočítává jako podíl, v jehož čitateli je číslo 19 v případě základní sazby daně nebo číslo 5 v případě snížené sazby daně a ve jmenovateli číslo 100 (tzn. koeficient : 0,19 nebo 0,05). Daň z částky včetně daně se vypočte jako součin částky včetně daně a koeficientu, který se vypočítá jako podíl, v jehož čitateli je číslo 19 v případě základní sazby daně nebo číslo 5 v případě snížené sazby daně a ve jmenovateli součet údaje v čitateli a čísla 100 (tzn. koeficient : $19/119 = 0,1597$ nebo $5/105 = 0,0476$).

Plátce musí vést registraci vstupních DPH (přicházejících spolu s nakoupeným materiálem, službami) a to zvláště základní ceny bez DPH za jednotlivé sazby. Ve stejném rozložení musí sledovat i DPH výstupní (odchází spolu s jeho zdanitelným plněním - výrobky, zboží, služby) a je jeho daňovou povinností. Plátce DPH má nárok na odpočet všech vstupních DPH od své daňové povinnosti . Proto se u něho vstupní DPH nesmí stát součástí ceny pořízeného majetku a služeb. Výjimku tvoří osobní automobil určený k podnikání, který nebyl pořízen za účelem dalšího prodeje.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní čtvrtletí, pokud obrat plátce za předcházející kalendářní rok nedosáhl 10 000 000 Kč. Pokud obrat plátce za předcházející kalendářní rok dosáhl 10 000 000 Kč, je zdaňovacím obdobím kalendářní měsíc. Dobrovolně o měsíční zdaňovací období může požádat i plátce, který měl za poslední kalendářní rok obrat vyšší než 2 000 000 Kč.

Plátce je dále povinen předložit daňové přiznání na tiskopisu předepsaném Ministerstvem financí správci daně, tzn. Finančnímu úřadu, do 25 dnů po skončení daňového období. Např. za leden do 25. února, za I. čtvrtletí do 25. dubna. Má-li plátce povinnost odvodu, musí zároveň s daňovým obdobím odvést i DPH. Při odpočtu má Finanční úřad 30 dnů na jeho vrácení.

Příloha č.4

Příklady statistických výkazů pro výrobní podnik

➤ Měsíční výkaz o produkci průmyslových výrobků a služeb

Značka statistického formuláře : Prům 2-12

1. Účel statistického zjišťování :

Získávání údajů o produkci a prodeji průmyslových výrobků. Výsledky slouží jako krátkodobé indikátory vývoje pro ekonomická rozhodování, podklady pro výpočet indexu průmyslové produkce, mezinárodní srovnávání, analytické práce a k veřejné publikaci.

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Produkce výrobků ve fyzických měřicích jednotkách a korunách, prodej výrobků ve fyzických jednotkách a korunách, dle seznamu „PRODCZECH“ zasílaného zpravodajským jednotkám.

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Ekonomické subjekty (právnícké i fyzické osoby) s převažující průmyslovou činností (OKEČ 10 až 41), zapsané i nezapsané v obchodním rejstříku a vybrané ekonomické subjekty (právnícké a fyzické osoby) s převažující neprůmyslovou činností (OKEČ 01, 02, 05, 45, 50, 51, 52, 55 až 93) s významným podílem průmyslové činnosti.

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: výkaz, elektronický sběr dat.

Použitá metoda: vyčerpávající zjišťování.

➤ Měsíční výkaz v průmyslu

Značka statistického formuláře : Prům 1-12

1. Účel statistického zjišťování :

Získání údajů k posouzení vývoje základních ukazatelů podle průmyslových odvětví. Výsledky zabezpečí podklady pro ekonomická rozhodování, slouží k veřejnému publikování.

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb celkem, z toho za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy, tržby za přímý vývoz a z toho za vývoz do zemí EU, Eurozóny, tržby za prodej zboží, průmyslové zakázky nové a stornované v členění na zakázky ze zahraničí a z toho ze zemí EU a Eurozóny. Počet zaměstnanců a zaměstnaných v průmyslových podnicích, počet odpracovaných hodin, mzdy, odměny. Nakoupená a prodaná energie v členění na vývoz do zemí EU a Eurozóny.

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Ekonomické subjekty s převažující průmyslovou činností (OKEČ 10 až 41) zapsané i nezapsané v obchodním rejstříku.

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: výkaz, elektronický sběr dat.

Použitá metoda: vyčerpávající zjišťování.

➤ ***Čtvrtletní výkaz pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví***

Značka statistického formuláře : P 3-04(mutace b, bd, c, d)

1. Účel statistického zjišťování :

Získávání statistických údajů k propočtu čtvrtletních základních makroekonomických ukazatelů za Českou republiku pro sestavení čtvrtletních národních účtů, pro posuzování ekonomického vývoje ve vybraných odvětvích nefinančních podniků a fyzických osob v oblasti finančního hospodaření a zaměstnanosti v průběhu roku a pro další analytické účely. Výsledky získaných a statisticky vyhodnocených údajů budou využívány k poskytování informací mezinárodním organizacím a institucím (zejména Evropská unie, Mezinárodní měnový fond, Světová banka), vládním, regionálním, hospodářským a společenským institucím, podnikatelské sféře a veřejnosti. Zabezpečení ukazatelů v požadovaných strukturách je v souladu s evropskými statistickými standardy a nařízením Rady (ES) č. 2223/96 ze dne 25. června 1996 o Evropském systému národních a regionálních účtů ve Společenství.

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Ukazatele o práci – počty zaměstnanců, mzdy, prémie a odměny, počty odpracovaných hodin, v průmyslu i zvlášť za manuálně pracující zaměstnance a

dlužné mzdy. Finanční ukazatele stavové ve statistickém členění - dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek, zásoby dle složek, finanční majetek dle složek vč. poskytnutých záloh a časového rozlišení, pohledávky, pasiva v členění na vlastní kapitál, rezervy, dluhopisy a směnky, bankovní úvěry, půjčky a návratné finanční výpomoci. Základní údaje o přírůstcích a úbytcích dlouhodobého nehmotného majetku a hmotného majetku podle druhu majetku.

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Ekonomické subjekty – právnické a fyzické osoby (zapsané i nezapsané v obchodním rejstříku) s převažující činností podle OKEČ 01, 02, 05 (zemědělství, lesnictví, rybářství), OKEČ 10 až 41 (průmysl), OKEČ 45 (stavebnictví), OKEČ 50 až 55 (obchod, pohostinství, ubytování), OKEČ 60 až 64 (doprava, spoje), OKEČ 70 až 93 (služby, výzkum a vývoj). Zpravodajská povinnost k jednotlivým mutacím výkazu je vázána na OKEČ a počet zaměstnanců ekonomického subjektu. Jednotlivé mutace jsou přiřazeny ekonomickým subjektům Českým statistickým úřadem na základě údajů v RES (Registr ekonomických subjektů).

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: výkaz, elektronický sběr dat.

Použitá metoda: vyčerpávající zjišťování (mutace c, d), kombinace vyčerpávajícího a výběrového zjišťování (mutace b, bd).

➤ **Čtvrtletní výkaz o dovozu a vývozu služeb**

Značka statistického formuláře : ZO 1-04

1. Účel statistického zjišťování :

Získání statistických údajů pro sestavení platební bilance. Získané a statisticky vyhodnocené údaje budou sloužit pro potřeby řídicích a vládních orgánů a mezinárodních organizací a institucí (ECB, Eurostat, OECD, IMF) a pro informování veřejnosti.

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Kód služby, země původu a země určení, fakturovaná částka.

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Ekonomické subjekty - právnické a fyzické osoby (zapsané i nezapsané v obchodním rejstříku) s převažující činností podle OKEČ 01, 02, 05 (zemědělství,

lesnictví, rybářství), OKEČ 10 až 41 (průmysl), OKEČ 45 (stavebnictví), OKEČ 50 až 52 (obchod), OKEČ 60 až 64 (doprava, spoje) a OKEČ 70 až 93 (služby, výzkum a vývoj), které v rámci své činnosti dovážejí nebo vyvážejí služby (s výjimkou cestovního ruchu, finančních služeb a služeb v oblasti pojišťovnictví).

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: výkaz, elektronický sběr dat.

Použitá metoda: výběrové zjišťování.

➤ ***Konjunkturální průzkum o investicích (za pololetí)***

Značka statistického formuláře : EV Iv 1-02

1. Účel statistického zjišťování :

Zkoumání ekonomického klimatu v podnikové sféře, získání informací o očekávaných tendencích v ekonomice podniků pro Rychlou informaci ČSÚ, aktuální informace řídicím a vládním orgánům. Výsledky jsou poskytovány EU, OECD, EC DG-ECFIN a veřejnosti jako součást analytických materiálů statistiky, v publikacích a na internetu ČSÚ.

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Ukazatele pořízení nového dlouhodobého hmotného majetku, typy a směry investování, faktory ovlivňující investiční rozhodnutí.

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Ekonomické subjekty z oblasti průmyslu.

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: dotazník.

Použitá metoda: výběrové zjišťování.

➤ ***Roční výkaz o odpadech***

Značka statistického formuláře : Odp 5-01

1. Účel statistického zjišťování :

Získání informací o produkci odpadů, způsobu využití a odstranění všech odpadů, se kterými bylo ve sledovaném období nakládáno a o spotřebě odpadů jako druhotných surovin na výrobu vybraných výrobků. Údaje budou využity pro informování veřejnosti, mezinárodních organizací [OECD, EU - nařízení Evropského parlamentu

a Rady (ES) č. 2150/2002 ze dne 25. listopadu 2002 o statistice odpadů] a potřeby státních orgánů (MŽP, MPO).

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Množství produkováných, převzatých odpadů a odpadů odebraných ze skladu nebo dovezených ze zahraničí v členění dle platného Katalogu odpadů, vydaného MŽP, způsob jejich využití nebo odstranění. Příloha pro obecní úřady s ukazateli o komunálním odpadu v členění dle původu a typu sběru, příloha pro vybrané ekonomické subjekty s ukazateli o množství vybraných odpadů spotřebovaných jako druhotná surovina.

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Ekonomické subjekty s převažující činností zemědělskou, průmyslovou a dalších vybraných odvětví, dále subjekty s činností (hlavní i vedlejší) odstraňování odpadních vod a odpadů, čištění města (OKEČ 90), a vybrané obecní úřady.

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: výkaz, elektronický sběr dat.

Použitá metoda: vyčerpávající zjišťování.

➤ **Roční výkaz o výzkumu a vývoji**

Značka statistického formuláře : VTR 5-01 (mutace a, b)

1. Účel statistického zjišťování :

Získání údajů o struktuře, činnosti a financování výzkumu a vývoje a to pro analýzu a tvorbu podkladů pro státní vědní politiku. Údaje budou využívány i pro informování veřejnosti a potřeby státních orgánů a mezinárodních organizací (rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1608/2003/ES ze dne 22. července 2003 o tvorbě a rozvoji statistiky Společenství v oblasti vědy a techniky a nařízení Komise č. 753/2004 ze dne 22. dubna 2004, kterým se provádí rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1608/2003/ES, pokud jde o statistiku v oblasti vědy a techniky, OECD, UNESCO).

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Struktura zaměstnanců výzkumu a vývoje vč. osob pracujících na dohody o provedení práce a o pracovní činnosti v členění podle pohlaví, věkové struktury a státní příslušnosti výzkumníků, úrovně kvalifikace a druhu zaměstnání. Struktura

vnitřních výdajů na výzkum a vývoj včetně zdrojů financování a rozlišení výzkumných a vývojových prací podle socio-ekonomických směrů a vědních oblastí, kód odvětvové klasifikace dané výzkumné a vývojové činnosti. Požadované ukazatele jsou zjišťovány v územním průřezu (dle krajů).

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Ekonomické subjekty všech odvětví zabývající se výzkumem a vývojem bez ohledu na to, zda jde o jejich hlavní či vedlejší činnost. Ekonomické subjekty podnikatelského sektoru a soukromého neziskového sektoru sloužící domácnostem vyplňují mutaci a, mutace b je určena pro vládní sektor a sektor vyššího odborného a vysokého školství.

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: výkaz, elektronický sběr dat.

Použitá metoda: vyčerpávající zjišťování.

➤ ***Roční výkaz o licencích***

Značka statistického formuláře : Lic 5-01

1. Účel statistického zjišťování :

Získání údajů o licencích. Údaje budou využívány pro informování veřejnosti, potřeby státních orgánů a mezinárodních organizací (EU, OECD, UNESCO).

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Nákup a prodej licencí podle druhu licenčních smluv, licenční poplatky, kód produkce, země smluvního partnera a počet smluv s ním uzavřených, předpoklad nákupu nových licencí.

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Ekonomické subjekty, o kterých bylo z administrativních zdrojů zjištěno, že nakoupily nebo prodaly licenci.

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: výkaz, elektronický sběr dat.

Použitá metoda: vyčerpávající zjišťování.

➤ ***Výkaz o úplných nákladech práce za rok***

Značka statistického formuláře : ÚNP 4-01 (mutace a, b)

1. Účel statistického zjišťování :

Získání údajů o úplných nákladech na pracovní sílu v detailním členění v jednotlivých odvětvích hospodářství, včetně sociálních nákladů práce, a to pro analýzy trhu práce a podkladů pro úpravy v sociální oblasti a pro mezinárodní srovnání.

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Počty zaměstnanců, počty učňů, struktura mezd, odpracované hodiny, placené hodiny a údaje o sociálních nákladech práce a doplňující údaje z oblasti statistiky práce.

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Právnícké osoby (včetně krajů, obcí a příspěvkových organizací), fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku (s převažující činností podle Odvětvové klasifikace ekonomických činností – OKEČ 01 až 93) a organizační složky státu.

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: výkaz, elektronický sběr dat.

Použitá metoda: kombinace vyčerpávajícího a výběrového zjišťování.

➤ **Roční výkaz v průmyslu**

Značka statistického formuláře : Prům 2-01

1. Účel statistického zjišťování :

Získání podkladů pro výpočet indexu průmyslové produkce, analytické práce a k veřejnému publikování ve statistických informacích, ročence, pro mezinárodní statistiky a k získání informací o struktuře zpravodajské jednotky podle místních jednotek.

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Produkce vybraných výrobků a služeb ve fyzických jednotkách a v tis. Kč dle seznamu „PRODCZECH“; tržby za vlastní výrobky a služby, za práci ve mzdě ve fyzických jednotkách a tis. Kč celkem, z toho pro vývoz; vnitřní spotřeba potravinářských výrobků. Produkce a tržby za vlastní průmyslovou činnost, za obchodní činnost a za ostatní neprůmyslovou činnost, spotřeba materiálu, energie a služeb, evidenční počet zaměstnanců, manuálně pracující zaměstnanci ve fyzických osobách, mzdy, využití pracovní doby, údaje o struktuře zpravodajské jednotky

podle místních jednotek (mzdy, počty zaměstnanců, produkce a pořízení dlouhodobého hmotného majetku v místní jednotce).

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Ekonomické subjekty (právnícké i fyzické osoby) s převažující průmyslovou činností (OKEČ 10 až 41), zapsané i nezapsané v obchodním rejstříku a vybrané ekonomické subjekty (právnícké i fyzické osoby) s převažující neprůmyslovou činností (OKEČ 01, 02, 05, 45, 50, 51, 52, 55 až 93) s významným podílem průmyslové činnosti.

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: výkaz, elektronický sběr dat.

Použitá metoda: vyčerpávající zjišťování.

➤ ***Roční výkaz o výdajích na ochranu životního prostředí***

Značka statistického formuláře : ŽP 1-01

1. Účel statistického zjišťování :

Získání definitivních informací o pořízení dlouhodobého hmotného majetku a o neinvestičních nákladech na ochranu životního prostředí, o zdrojích financování dlouhodobého hmotného majetku na ochranu životního prostředí. Údaje budou využity při posuzování vývoje výdajů na ochranu životního prostředí, jejich územním rozmístění a odvětvovém zaměření, pro poskytování informací EU [nařízení Rady (ES, Euratom) č. 58/97 ze dne 20. prosince 1996 o strukturální statistice podnikání] a ostatním mezinárodním organizacím.

2. Charakteristika zjišťovaných ukazatelů :

Výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku (DHM) na odstraňování a prevenci vzniku znečištění životního prostředí (ŽP), zdroje financování DHM na ochranu ŽP, neinvestiční náklady na ochranu ŽP vnitřní a vnější z hlediska firmy, ekonomický přínos z aktivit na ochranu ŽP – vše podle jednotlivých domén, výdaje na pořízení DHM na ochranu ŽP podle územního členění.

3. Okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost :

Ekonomické subjekty s převažující činností zemědělskou, průmyslovou a dalších vybraných odvětví, dále subjekty s činností (hlavní i vedlejší) odstraňování odpadních vod, pevného odpadu, čištění města (OKEČ 90), obce s počtem obyvatel

500 a více, rozpočtové organizace, organizační složky státu, státní fondy, Fond národního majetku, Pozemkový fond, Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond, Správa železniční dopravní cesty.

4. Způsob statistického zjišťování :

Forma statistického zjišťování: výkaz, elektronický sběr dat.

Použitá metoda: výběrové zjišťování.

Příloha č.5

Výdajová metoda výpočtu HDP

Nejvíce používaným modelem v makroekonomii je metoda výdajová. Tuto metodu lze interpretovat jako součet konečné spotřeby, hrubé tvorby kapitálu a čistého vývozu (vývoz – dovoz).

Výdajová metoda výpočtu HDP (v mld. Kč) v letech 2003 - 2005

Kód	Ukazatel	2003	2004	2005
P.3	Výdaje na konečnou spotřebu	1 935,6	2 033,0	2 131,5
P.31	z toho : výdaje domácností	1 317,4	1 391,1	1 449,0
P.31	výdaje vlády	603,2	624,2	663,9
P.31	výdaje neziskových institucí	15,0	17,7	18,7
P.5	Tvorba hrubého kapitálu	700,3	764,0	788,9
P.51	z toho : tvorba hrubého fixního kapitálu	687,5	729,3	758,7
P.52	změna stavu zásob	7,4	31,4	26,8
P.53	čisté pořízení cenin	5,4	3,3	3,4
P.6	Saldo zahraničního obchodu	-58,8	-16,0	57,7
P.61	z toho : vývoz zboží a služeb	1 592,2	1 974,9	2 135,8
P.62	dovoz služeb a služeb (-)	1 651,0	1 990,8	2 078,1
B.1g	Hrubý domácí produkt	2 577,1	2 781,1	2 978,2

Příloha č.6

Důchodová metoda výpočtu HDP

HDP tvoří součet : náhrady zaměstnancům vyplacené rezidentskými sektory + hrubý provozní přebytek HN + smíšený důchod + čisté daně na produkci a dovoz.

Náhrady zaměstnancům – v hotovosti i naturální, zahrnují mzdy a platy a sociální příspěvky placené zaměstnavateli :

- mzdy a platy jsou důchody za práce konané podle pracovně právních a jiných zvláštních předpisů. Obsahují mzdy a platy za vykonanou práci pro zaměstnavatele, platy společníků firmy nebo členů družstev, dále platy a uniformy vojáků z povolání, zahrnují se i příspěvky věnované zaměstnancům na dopravu do práce a z práce, na stravování, na jejich kulturní nebo sportovní vyžití, a jiné. Uvádějí se před odpočtem daně z příjmu, zákonných (povinných) příspěvků na sociální a zdravotní pojištění, případně jiných srážek,
- sociální příspěvky placené zaměstnavateli za jejich zaměstnance na všeobecné sociální a zdravotní pojištění (tj. z objemu základních mezd 26% na sociální pojištění, vč. fondu nezaměstnanosti a 9 % na zdravotní pojištění), na penzijní a zdravotní připojištění a přímé sociální podpory od zaměstnavatelů (nenávratné výpomoci hrazené např. ze sociálního fondu).

Hrubý provozní přebytek – představuje zejména zisky podnikatelských subjektů (korigované o zisk z držby zásob), úroky a jiné důchody z vlastnictví kapitálu, tj. majetkové a podnikatelské důchody. Zahrnuje také imputované nájemné ve výši 2,5% z čisté reprodukční ceny bytů a domů ve vlastnictví domácností.

Smíšený důchod – je zobrazen v sektoru domácností a tvoří jej souhrn důchodů z podnikání (zisku) a důchodů z pracovní činnosti (mzdy) u drobných podnikatelů, neboť tyto důchody nelze statisticky odlišit.

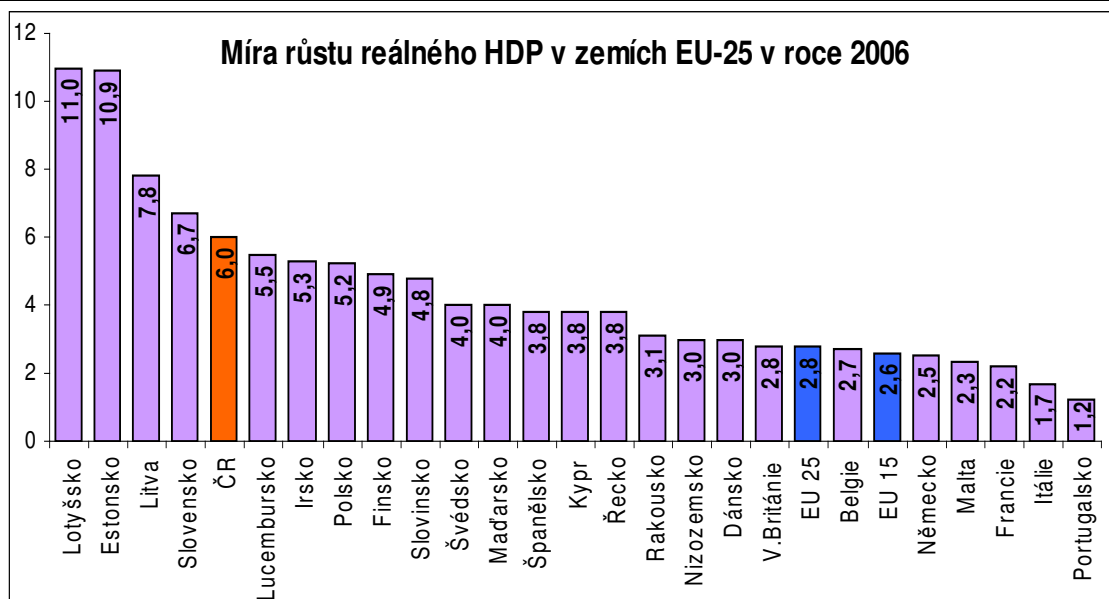
Důchodová metoda výpočtu HDP (v mld. Kč)

Kód	Ukazatel	2003	2004	2005
D.1	Náhrady zaměstnancům celkem	1 129,0	1 202,9	1 282,2
D.2	Daně z výroby a dovozu	288,1	334,8	356,3
D.21	<i>z toho : daně z produktů</i>	271,8	319,2	340,5
D.22	<i>ostatní daně z výroby</i>	16,3	15,6	15,8
D.3	Dotace na výrobu (-)	69,4	64,2	71,7
D.31	<i>z toho : dotace na produkty</i>	37,7	34,1	33,1
D.32	<i>ostatní dotace na výrobu</i>	31,7	30,1	38,6
B.2g+B .3g	Hrubý provozní přebytek a smíšený důchod	1 229,4	1 307,6	1 411,4
B.1g	Hrubý domácí produkt	2 577,1	2 781,1	2 978,2

Příloha č.7 - Srovnávání HDP ČR s EU 25

Míra růstu reálného HDP

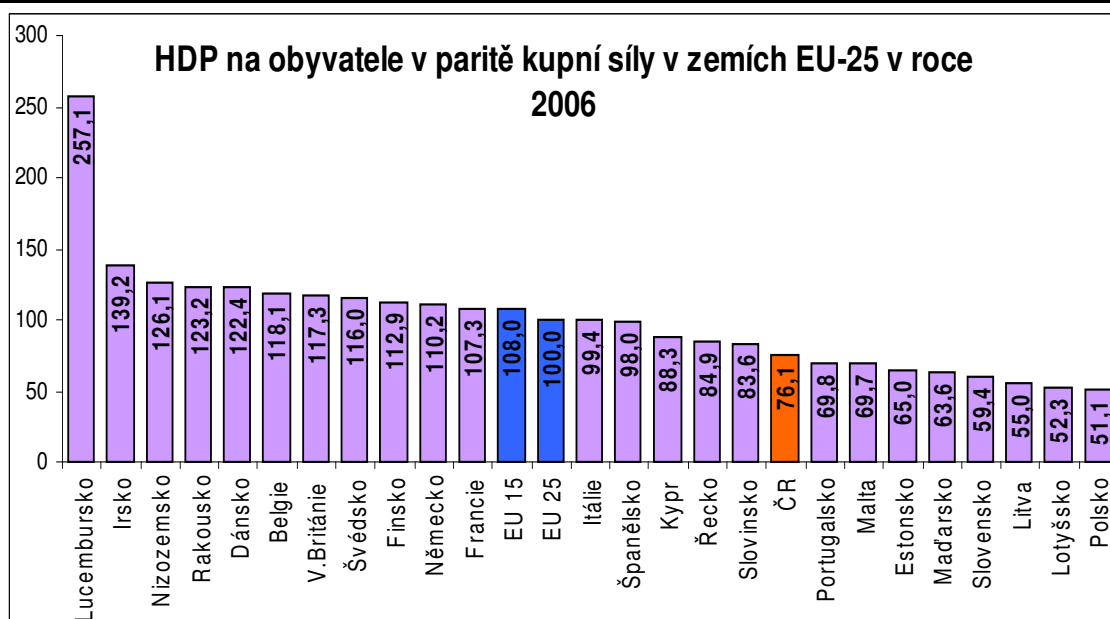
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lotyšsko	6,9	8,0	6,5	7,2	8,6	10,2	11,0
Estonsko	10,8	7,7	8,0	7,1	8,1	10,5	10,9
Litva	4,1	6,6	6,9	10,3	7,3	7,6	7,8
Slovensko	0,7	3,2	4,1	4,2	5,4	6,0	6,7
ČR	3,6	2,5	1,9	3,6	4,2	6,1	6,0
Lucembursko	8,4	2,5	3,8	1,3	3,6	4,0	5,5
Irsko	9,4	5,8	6,0	4,3	4,3	5,5	5,3
Polsko	4,2	1,1	1,4	3,8	5,3	3,5	5,2
Finsko	5,0	2,6	1,6	1,8	3,7	2,9	4,9
Slovensko	4,1	2,7	3,5	2,7	4,4	4,0	4,8
Švédsko	4,3	1,1	2,0	1,7	4,1	2,9	4,0
Maďarsko	8,1	4,1	4,3	4,1	4,9	4,2	4,0
Španělsko	5,0	3,6	2,7	3,0	3,2	3,5	3,8
Kypr	5,0	4,0	2,0	1,8	4,2	3,9	3,8
Řecko	4,5	5,1	3,8	4,8	4,7	3,7	3,8
Rakousko	3,4	0,8	0,9	1,1	2,4	2,0	3,1
Nizozemsko	3,9	1,9	0,1	0,3	2,0	1,5	3,0
Dánsko	3,5	0,7	0,5	0,4	2,1	3,1	3,0
V.Británie	3,8	2,4	2,1	2,7	3,3	1,9	2,8
EU 25	3,9	2,0	1,2	1,3	2,4	1,7	2,8
Belgie	3,7	0,8	1,5	1,0	3,0	1,1	2,7
EU 15	3,9	1,9	1,1	1,1	2,3	1,5	2,6
Německo	3,2	1,2	0,0	-0,2	1,2	0,9	2,5
Malta	5,7	-1,1	1,9	-2,3	0,8	2,2	2,3
Francie	4,0	1,9	1,0	1,1	2,3	1,2	2,2
Itálie	3,6	1,8	0,3	0,0	1,1	0,0	1,7
Portugalsko	3,9	2,0	0,8	-1,1	1,2	0,4	1,2

Zdroj : www.csu.statnisprava.cz

HDP na obyvatele v paritě kupní síly (EU-25 = 100)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lucembursko	222,0	214,6	220,7	236,7	240,8	251,1	257,1
Irsko	126,1	128,5	132,3	134,4	135,7	138,9	139,2
Nizozemsko	124,0	127,0	125,3	123,8	124,7	125,6	126,1
Rakousko	125,5	122,0	120,0	123,4	123,4	123,1	123,2
Dánsko	126,0	124,9	121,4	119,3	119,4	121,9	122,4
Belgie	116,5	117,2	117,6	119,0	119,4	118,1	118,1
V. Británie	111,4	113,1	116,1	116,1	118,0	117,5	117,3
Švédsko	118,8	115,2	113,7	115,4	115,4	114,8	116,0
Finsko	114,0	115,5	114,7	108,7	111,1	110,5	112,9
Německo	111,7	109,9	108,5	112,5	111,1	110,0	110,2
Francie	113,3	113,8	112,0	107,7	107,7	108,2	107,3
EU 15	109,7	109,6	109,3	108,9	108,6	108,2	108,0
EU 25	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Itálie	113,1	111,9	110,0	106,0	103,0	100,4	99,4
Španělsko	92,1	93,2	95,2	96,7	96,6	98,0	98,0
Kypr	82,2	84,4	82,6	85,3	87,7	88,9	88,3
Řecko	72,7	73,2	77,2	80,2	81,4	84,1	84,9
Slovinsko	72,7	73,9	74,5	77,4	79,9	81,9	83,6
ČR	64,7	65,8	67,7	70,7	72,1	73,7	76,1
Portugalsko	80,3	79,8	79,5	73,0	71,8	71,1	69,8
Malta	78,0	73,8	74,9	74,3	71,3	70,4	69,7
Estonsko	42,1	43,7	46,8	51,2	53,4	59,8	65,0
Maďarsko	53,9	56,9	59,1	60,8	61,3	62,5	63,6
Slovensko	47,4	48,7	51,0	52,8	54,4	57,1	59,4
Litva	37,9	40,1	41,9	47,1	49,0	52,1	55,0
Lotyšsko	35,3	37,1	38,7	41,2	43,6	48,0	52,3
Polsko	46,7	46,1	46,3	46,9	48,7	49,7	51,1

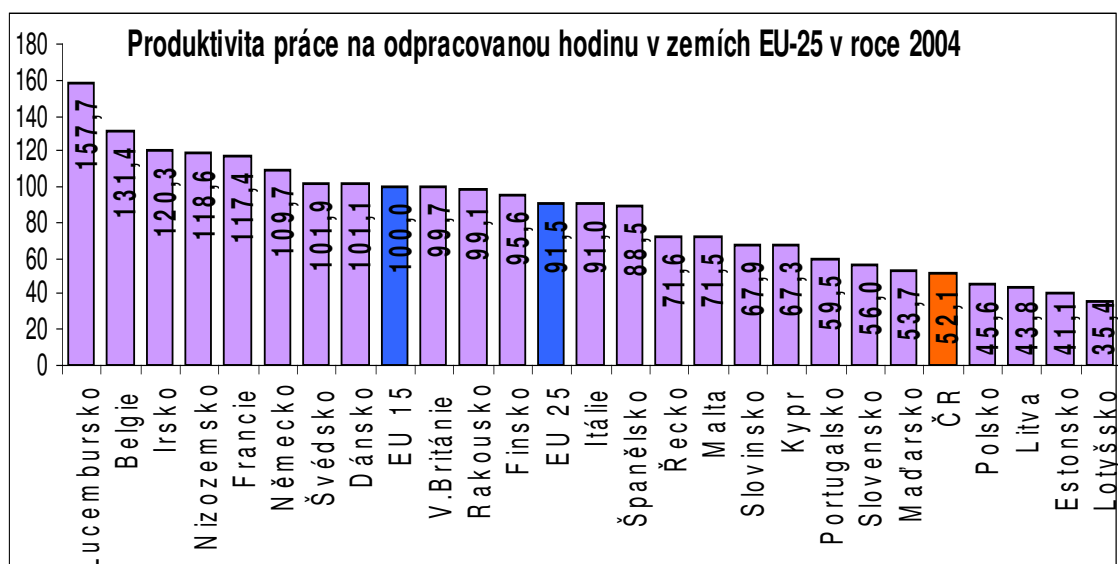

Zdroj : www.csu.statnisprava.cz

HDP v paritě kupní síly na odpracovanou hodinu vzhledem k EU-25

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Lucembursko	152,2	150,7	141,6	142,9	153,1	157,7	161,5
Belgie	126,2	126,4	126,6	126,9	128,9	131,4	128,8
Irsko	110,6	112,0	114,0	117,5	120,0	120,3	121,0
Nizozemsko	112,6	115,7	116,6	115,7	115,1	118,6	*
Francie	117,6	119,1	120,3	120,7	116,8	117,4	*
Německo	107,9	106,6	106,5	106,2	111,2	109,7	109,4
Švédsko	100,9	101,8	99,3	98,9	101,9	101,9	101,4
Dánsko	105,1	104,8	103,8	101,0	100,6	101,1	102,0
EU 15	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
V.Británie	93,3	94,3	95,6	98,2	98,0	99,7	*
Rakousko	99,2	100,1	98,0	96,2	98,4	99,1	98,9
Finsko	97,2	98,3	100,1	98,4	93,4	95,6	94,7
EU 25	*	90,2	90,7	91,0	91,3	91,5	*
Itálie	100,8	100,5	98,6	96,1	92,7	91,0	*
Španělsko	90,2	87,5	87,6	88,3	88,9	88,5	89,2
Řecko	62,7	64,9	66,2	69,4	71,2	71,6	*
Malta	*	76,6	74,8	75,0	74,5	71,5	*
Slovinsko	61,9	61,0	62,0	62,1	64,2	67,9	*
Kypr	*	69,0	65,9	64,4	65,7	67,3	68,5
Portugalsko	64,7	66,0	65,3	64,7	60,5	59,5	59,7
Slovensko	45,0	46,7	48,2	52,0	55,0	56,0	57,1
Maďarsko	44,8	46,5	50,2	51,5	52,7	53,7	54,8
ČR	45,6	45,3	48,1	48,9	51,0	52,1	*
Polsko	*	41,4	42,4	43,5	44,2	45,6	45,4
Litva	34,5	34,4	37,7	38,8	42,6	43,8	44,1
Estonsko	*	34,0	35,3	36,8	39,4	41,1	44,6
Lotyšsko	28,8	30,6	31,5	32,1	33,0	35,4	*

Zdroj : www.csu.statnisprava.cz